

Aleksander Leinonen
1920.

Suomen

Sotaväen

Albumi

SUOMEN SOTAVÄEN ALBUMI

SANOJA JA KUVIA ㊄㊄㊄㊄
SUOMEN ASEVELVOLISEN
ARMEIJAN MUISTOKSI ㊄㊄

„Te Suomen urhoi nuoret,
täss' onko ketäkään,
ken sanat tahtoo kuulla
soturin harmaapään?“

MIKKELI, KIRJAPAINOYHTIÖ VALO, 1902

Helppohintainen painos. Hinta 1: 40.

SUOMEN SOTAVÄEN ALBUMI

SANOJA JA KUVIA SUOMEN ASEVELVOLLISEN
ARMEIJAN MUISTOKSI

„Te Suomen urhot nuoret,
täss' onko ketäkään,
ken sanat tahtoo kuulla
soturin harmaapään?

MIKKELI,
KIRJAPAINOYHTIÖ VALO
1902.

Sisällys:

(Siv. 1—24)

Teksti:

	Siv.		Siv.
Suomen sotaväki 19:nnellä vuosisadalla.			
Suomen sotaväki Suomen sodan jälkeen	3	Vapaaherra Ramsay tarkastaa Uudenmaan pataljoonan maaliinampumista Fredriksbergissä 1889	11
Perunajääkärit	"	Uudenmaan pataljoonan hiihtäjiä	12
Suomen kuarti	"		
Ruotuväki	5	Hämeen pataljoona:	
Meriekipaasit	"	Kapteeni Gordien komppania	13
1878 v:n asevelvollisuuslaki	"	Hämeen pataljoonan kasarmit	14
Asevelvollisuus alkaa.		Iltahetki kasarmussa	15
Suomen sotaväen alkuunpano ja johto	6	Iltahetki leirillä	16
		4nnen komppanian kokki	17
		" " varusmestari	"

Kuvat:

	Siv.		Siv.
Perunajääkärit	4	Oulun pataljoona:	
Opetuskomppanian upseerit	7	Oulun pataljoonan viimeinen päällikkö	18
Opetuskomppanian kolmas plutoona	8	Oulun pataljoonan viimeinen tarkastus	19
Uudenmaan pataljoona:		Oulun pataljoonan miehiä voimistelemassa kasarmin pihalla	20
Uudenmaan pataljoonan vuosijuhla 5 p. elok. 1889	9	Mikkelin pataljoona:	
Komppanian täysinpalvelleet	10	Mikkelin pataljoonan leiri Lappeenrannassa 1896	21
		Mikkelin pataljoonan upseerit Lappeenrannan leirillä v. 1896	22
		Mikkelin pataljoona Lappeenrannan leirikentällä 1896	23
		Mikkelin pataljoonan ascettomat Lappeenrannan leirillä	24

Suomen sotaväki 19:nnellä vuosisadalla.

Suomen sotaväki Suomen sodan jälkeen.

Historialliset olot ovat vaikuttaneet, ettei meidän kansamme enemmän kuin muutkaan kansakunnat ole voinut sotaa ja sotaväen pitoa välttää.

Kun Suomen kunniakas armeija 1809 v:n sodan päättyessä laskettiin hajalle, ei maamme tullut tuntemaan suurempaa sotaväen rasitusta ennenkuin v. 1878 perustetun yleisen asevelvollisuuden kautta. Mutta sillä pitkällä välilläjälkään, joka kului Suomen sodasta yleisen asevelvollisuuteen saakka, ei kansamme ollut kokonaan vapautettu sotakuorman kantamisesta, vaan sai se kantaa milloin kevyempää milloin raskaampaa sotakuorman.

Perunajääkärit.

Jo v. 1812 määräsi keisari yksissä neuvoin suomalaisten neuvonantajainsa kanssa asetettavaksi kolme värvättyä jääkärirykmenttiä Savon entisten jääkärien malliin, kussakin rykmentissä kaksi pataljoonaa. Tämän sotaväen päämääränä oli oman maan puolustaminen. Ne olivat niitä kuuluisia „perunajääkäreitä“, jotka sitten kauan aikaa olivat Suomen ainoana sotaväkenä.

Tämä sotaväki oli värvättyä eikä siis ensinkään asevelvollista sotaväkeä. Uusista joukoista oli Viipurin rykmentti aluksi huomattavin. Sanotaan, että sen päällikön, maaherra Stjernvallin, oli aikomus pukea joukkonsa jonkunlaisiin käytännöllisiin ja kansallisiin mekkoihin ja että hänen teki mieli lähteä miestensä kanssa sotaan Napoleonin vastaan.

Se unelma tosin ei toteutunut, mutta Viipurin rykmentti sai kuitenkin odottamattoman kunnian, se kun käskettiin toimittamaan vahtipalvelusta Pietariin siksi ajaksi kuin venäläiset joukot olivat suuressa Napoleonin sodassa. V. 1819 tarkasti keisari Aleksanteri I Suomen sotaväkeä Parolan leirillä lähellä Hämeenlinnaa ja annatti sille liput Suomen sotaväen silloisissa värjeissä, joina oli m. m. sininen, joka sittemminkin on ollut meidän sotavärimme.

Senaikuisen suomalaisen sotamiehen univormuun kuului lännystakki ja hirmuisen korkea sotalakki eli „kiveri“, jonka avarassa kumussa oli sopiva säilytyspaikka piipulle, leipämurikalle ja muille sotamiehen tarvekaluille. Sotilaselämä oli siihen aikaan paljon toisenlaista kuin nyt. Keppiä ei säästetty ja raaka kujanjuoksurangaistus oli vielä käytännössä. Usein näyttää sotamiehillä olleen perin huono hoitokin. Pietarissa ollessa esim. kuoli Viipurin rykmentistä väljässä ajassa neljäs osa miehistöä.

Suomen kaarti.

V. 1830 hajoitettiin värvätyt suomalaiset rykmentit. Mutta vanhat perunajääkärit eivät kuitenkaan hävinneet aivan suvuttomiin, vaan eräistä pienemmästä joukosta muodostettiin „Helsingin opetuspataljoona“. Sen olinpaikaksi määrättiin maan nuori pääkaupunki, mutta vasta jouluna 1824 pääsi pataljoona maalta muuttamaan komeaan kasarmiinsa (nyk. kaartin kasarmiin) Helsingissä. Pataljoonaa aljettiin suvisin käyttää Krasnoje Selon leirikokouksissa ja eräällä sellaisella leirimatkalla (1829) tapahtui, että keisari Nikolai I korotti opetuspataljoonan nuoreksi kaartiksi nimellä „henkivartijaväen suomalainen tarkkampungapataljoona“. Siten tuli Suomen kaarti erityiseksi valiojoukoksi, mutta oikean alkuperänsä muistoksi on se läpi vuosikymmenien viettänyt vuosijuhlansa syyskuun 18 p:nä, jona päivänä v. 1812 Suomen ensimmäinen sotaväki oli asetettu.

V. 1831 otti pataljoona osaa Puolan kapinan kukistamiseen, jossa kaartilaiset saivat taistella sekä vihollista että koleraa vastaan. Palkinnoksi kaartin osottamasta urheudesta lahjoitti keisari sille P. Yrjänän ritarikunnan lipun venäläisellä kirjoituksella „Osotetusta kunnosta Puolan kukistamisessa 1831“. Nyt ei siitä ole muuta jäljellä kuin varsi. Se on menettänyt kankaansa vaan ei mainettaan kaartin retkillä Liettuassa Unkarin kapinan johdosta v. 1849 ja Turkissa 1877—78. Liettuun retki oli veretön, mutta Turkin sodassa kaartimme hurmeellaan osti itselleen vanhan kaartin arvon ja toi kunniaa isänmaalle.

M. Wright piirtämä

Perunajääkärejä.

Vielä Puolan kapinassa ampui kaarti piilukkotussareilla, jotka lopulta tulivat vaarallisemmiksi ampujain silmille kuin ammuttaville. Sitten sai kaarti paremmat ampumaneuvot ja kun Suomen pojat leirillä Venäjällä ampuiivat uusilla Lyttichin tussareillaan aina 600 askeleen päähän, herätti se suurta ihmetystä läsnäolevissa ulkovaltain lähettiläissikin.

Suomen kaartilaisen univormuun 50 vuotta sitten kuului jouhitöyhöllä kaunistettu paraatikypäri. ahdas hännystakki ja valkoiset kesähousut. Takinhännyksen päällä riippui patruunakyykki ja sen toverina tussariin kuuluva sapelipistin ja pyssyrassi, joka miehistöllä oli puinen, vaan ali-päällystöllä erityisistä esistä rottinkinen, sillä monastipa se viuhkui sotamiesten korean patruunakyykin ja nostetun hännyksen alla. Kasarmissa juoksi viina virtanaan ja sai tapansa mukaan paljon pahennusta aikaan. Kerrotaan miten luvatonta viinakauppaa harjoittavia sotamiesten eukkoja rangaistiin „Spanian viululla“, s. o. heidän kaulaansa pantiin viulunmuotoinen reikälaut, josta tiuku kilisi ja niin kuljetettiin syyllistä sotamiesten piikkana pitkin kasarmia ja sutilla tuhrattiin suu, jos hän yritti pahaa kieltä käyttäjä.

Ruotuväki.

Itämainen sota, joka kesillä 1854 ja 1855 tunnusteli Suomenkin rantoja, sai maamme sotalaitoksessa aikaan suuren muutoksen. Kesällä ja syksyllä 1854 asetettiin nim. jälleen jalkoille Suomen ruotuväki, joka Porvoon valtiopäivistä saakka oli ollut hajoittettuna. Ensi aluksi asetettiin ruotuväkeä 6 pataljoonaa, kussakin 600 miestä ja sittemmin näiden lisäksi vielä 3 pataljoonaa. Toimenpidettä ei voitu sanoa laittomaksi, vaikka se oli tapahtunut valtiosäätyjä kuulematta, sillä Suomen kansa tiesi velvollisuutensa vihollisen maata ahdistaa nousta puolustukseen.

Nurkumatta ottivat Suomen talonpojat kantaakseen uuden sotarasituksen, sillä heitä innostutti isänmaan ja valtakunnan puolustus. Kesällä 1855 sai se vaihtaa luotia vihollisen kanssa. Ruotuväki oli perin kansallista sotaväkeä. Sotamies oli puoleksi talonpoika ja puoleksi sotamies. Komppania asui hajallaan monessa pitäjässä ja kokoontui ainoastaan silloin tällöin kirkkoparaateihin ja kesäisin 6 viikoksi leirille harjoituksiin koko pataljoonan kanssa. Kansassa nautti torpparisotamies arvoa ja kunnioitusta. Alkuaikoina oli monella soturilla myöhemmän ajan kansakou-

luopottajan palkka ja kaskuna kerrotaan miten kirkkoparaateihin kydittäissä sotamies istui herroiksi reen perässä ja talonpoika knskin sijalla.

V. 1863 tarkasti keisari Aleksanteri II ruotusotaväkeä Luolajan leirillä. Sanotaan hänen olleen tyytyväinen maalaisarmeijaamme. Muistoksi tästä keisarin käynnistä Luolajan leirissä — muutenkin muistettava J. V. Snellmanin käynnistä keisarin puheilla ja Suomen kielen asetuksesta 1863 — pystyttivät suomalaiset upseerit kummulle leirin ääreen „leijonapatsaan“, joka siellä vieläkin seisoo.

V. 1867 hajoitettiin ruotuväki kaikessa hiljaisuudessa ja Suomi jäi jälleen melkein aseettomaksi. Syyksi hajoittamiseen sanottiin sitä että sotaväen ylläpito nälkävuosina liiaksi rasitti kansaa. Oikeaksi syyksi luultiin kuitenkin sitä, etteivät eräät mahtimiehet suopein silmin katselleet suomalaista ruotuväkeä.

Meriekipaasit.

Harva kansalainen muistanee, että Suomella on menneellä vuosisadalla ollut omaa meriväkeäkin. V. 1830 perustettiin näet Suomeen värvätty meriväkijoukko nimellä „Ensimmäinen Suomen meriekipaasi“, jota kuitenkin katsottiin Venäjän meriväen osastoksi. Itämaissessa sodassa, jonka ajaksi asetettiin myöskin „Toinen Suomen meriekipaasi“, saivat Suomen merisotamiehet haistaa kruutia ja moni heistä sai tehdä pakollisen matkan Englantiin. V. 1861 kuului Suomen koko sotalaivastoon kaksi propellilla käyvää kanuunavenhettä ja yksi höyrylaiva. V. 1862 meriekipaasikin laskettiin rauhaansa. Nyt on siitä ainoana muistona Helsingin Katajanokalle Suomen valtion varoilla aikoinaan rakennettu uhkea kasarmi, joka on venäläisten sotavirastojen hallussa.

1878 v:n asevelvollisuuslaki.

Yleisen asevelvollisuuden periaatteen mukaan ei sotaväkeä värvätä eikä jätetä kansan itsensä asetettavaksi, vaan arvalla määrätään suurempi tai vähempi osa kansan koko asekelteisestä miehisestä nuorisosta rauhan aikana vakinaiseen sotapalvelukseen. 1870 luvun alussa pääsi tämä uusi sotaväen-asettamis-tapa voimaan Europan sotilasvaltioissa ja v. 1877 Venäjälläkin.

Venäjäällä tuli palvelusaika pitkäksi ja järjestettiin se siten, että toiset pääsivät arvalla kokonaan vapaaksi kaikesta sotapalveluksesta, jota vastoin toiset saivat kestää pitkän palvelusajan ensin vakinaisessa väessä ja sitten reservissä.

Samanlaista asevelvollisuutta, vaikka lievennetyssä muodossa, esitti keisari Aleksanteri II Suomellekin v:n 1877—78 valtiopäivillä.

Valtaistuimen ja isänmaan puolustamisen velvollisuudesta eivät suomalaiset olleet koskaan kieltäytyneet.

Mutta valtiopäivät tunsivat, että uuden asevelvollisuuslain täytyi olla sopusoinnussa maan perustuslakien ja vallitsevan oikeudentunnon kanssa.

Tämän mukaisesti lisäsivät ne asevelvollisuuslakiin sanat, että Suomen miehet ovat asevelvollisia myöskin isänmaan puolustamiseksi.

Suomen asevelvollisen sotaväen päätuntomerkkiä tuli siis olemaan se että se toimi myöskin isänmaan puolustukseksi. Toiseksi sen ominaiseksi tuntomerkiksi tuli sen reserviväki.

Suomalaisen käsityksen mukaan ei näet arvanheitto saanut täydellisesti vapauttaa ketään asevelvollisuudesta, joka oli kaikkien kelpaa-

vain nuorukaisten velvollisuus. Sitä varten valtiopäivät perustivat reserviväen, jossa asevelvollisuutensa suorittivat kaikki ne, jotka eivät joutuneet vakinaiseen väkeen. Tämä reservi ei siis, niinkuin Venäjällä on tapa, perustunut vakinaiseen väkeen, vaan siihen nuorisoon, jota arpa ei ollut määrännyt vakinaiseen palvelukseen. Sellainen menettely oli lähempänä oikeutta, jonka tulee jakaa kuormat niin tasaisesti kuin mahdollista kaikkien kansalaisten kannettavaksi. Säädestä tämälapsaisesta reservistä pitivät v:n 1877 valtiopäivät niin tärkeänä, että lisäsivät lakiin määräyksen reserviväen vähimmästä harjoitusajasta, ettei reserviä voitaisi jättää kokoonkutsuttamatta.

Valtiopäivät siis muodostivat asevelvollisuuden suomalaisiksi kansalaislaitokseksi ja esittivät asevelvollisuuslain pääpykäläin julistamista perustuslain luontoisiksi.

Aleksanteri II, joka jo v. 1870 oli lausunut, että asevelvollisuuslakia Suomelle laadittaessa oli maan lakia ja asetuksia noudatettava, vahvisti valtiopäätäjien muodostaman asevelvollisuuslain 18 p. joulukuuta 1878.

Asevelvollisuus alkaa.

Suomen sotaväen alkuunpano ja johto.

Asevelvollisuuslain julkaistua ryhtyi hallituksemme rakennuttamaan kasarmeja ja valmistamaan alipäilyllistöä pataljooneja varten. Sitä varten perustettiin Helsinkiin opetuskomppania, jossa tulevat aliupseerit saivat ensimmäisen opetuksensa suomalaisten upseerien johdolla. V. 1881 saattoi asevelvollinen sotaväki alkaa toimensa puhtaasti kotimaisen johdon alaisena. Suomen sotaväen komentajaksi nimitettiin v. 1880 vapaa-herra Georg Edvard Ramsay, joka sotaväen lakkauttamiseen saakka on siinä toimessa pysynyt. Asevelvollisten pataljoonain upseeristoon tuli melkein yksinomaan Haminan kadettikoulussa sivistyksensä saaneita upseereja, alipäilyllistö saatiin opetuskomppaniasta tai omista pataljoonista. Sotaväkemme alkoi melkein kuin tyhjästä ja kuitenkin se — asiantuntijain

vakuituksen mukaan — jo ensi vuosinaan kohosi Venäjän valiojoukkojen rinnalle. Ansio tästä tuli etupäässä ammatissain taitavalle ja isänmaallismieliselle upseeristolle. Tätä osoittaa m. m. sekin että Suomen sotaväen upseeristo 20 vuoden kuluessa on käyttänyt noin 70,000 markkaa sopivan lukemisen hankkimiseksi sotamiehille ja jakanut lähes saman verran ylimääräisinä palkintoina miehistön ampumataidosta — kaikki nämä pataljoonain hyvällä talouden pidolla koottuja varoja. Tämä osoittaa paremmin kuin pitkät puheet missä hengessä Suomen asevelvollista sotaväkeä on johdettu. Rikokset sotalakia vastaan ovat olleet verraten harvinaiset ja kasvava siirtolaisuus on sangen vähäksi osaksi ollut lakkautetun asevelvollisuutemme syytä.

SUOMEN SOTAVÄEN ALKUUNPANO JA JOHTO

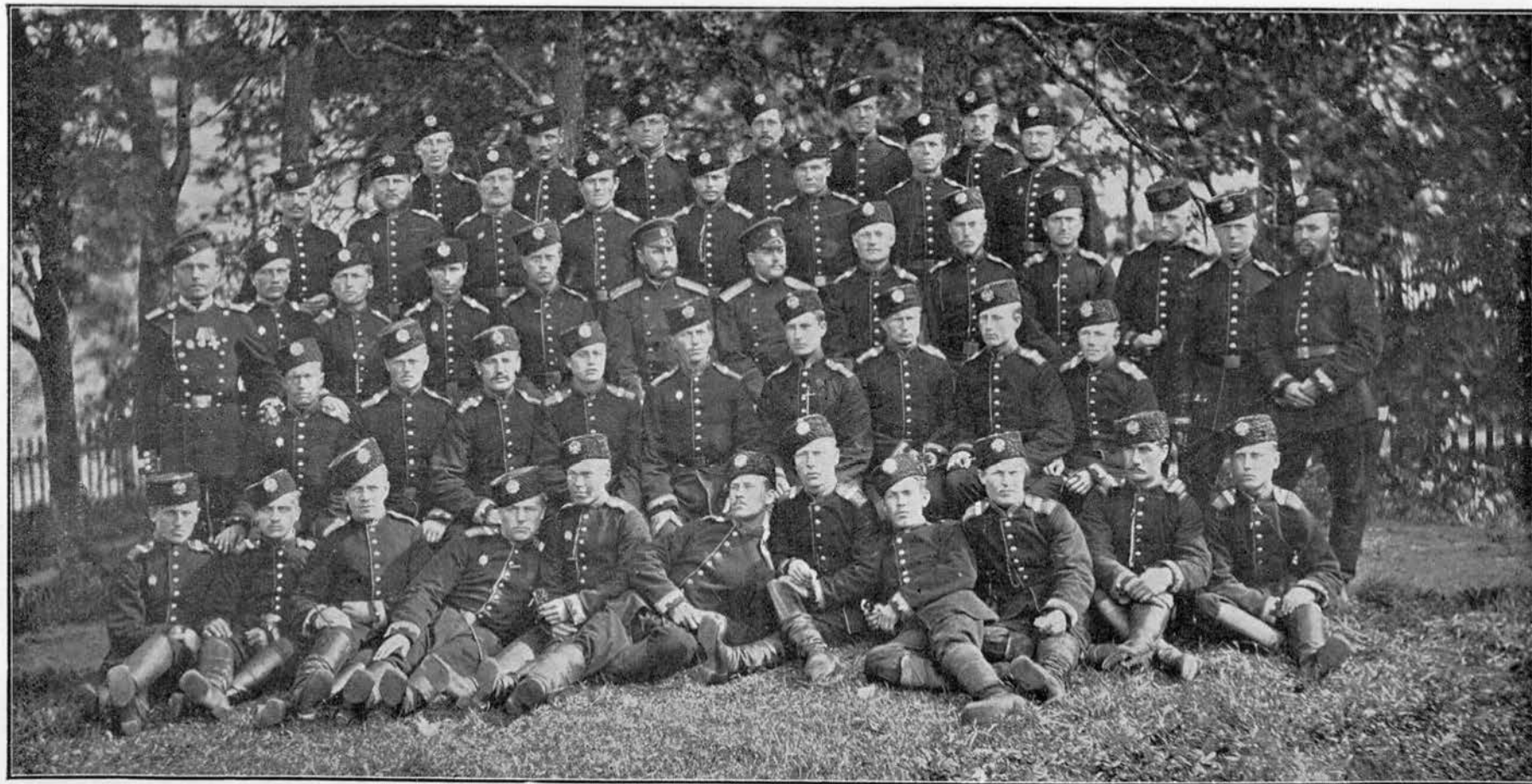

Opetuskomppanian upseerit

O. v. ALFTHAN (†),
F. G. BJÖRNBERG.

M. MUURMAN
G. A. GRIPENBERG. E. LINDH.

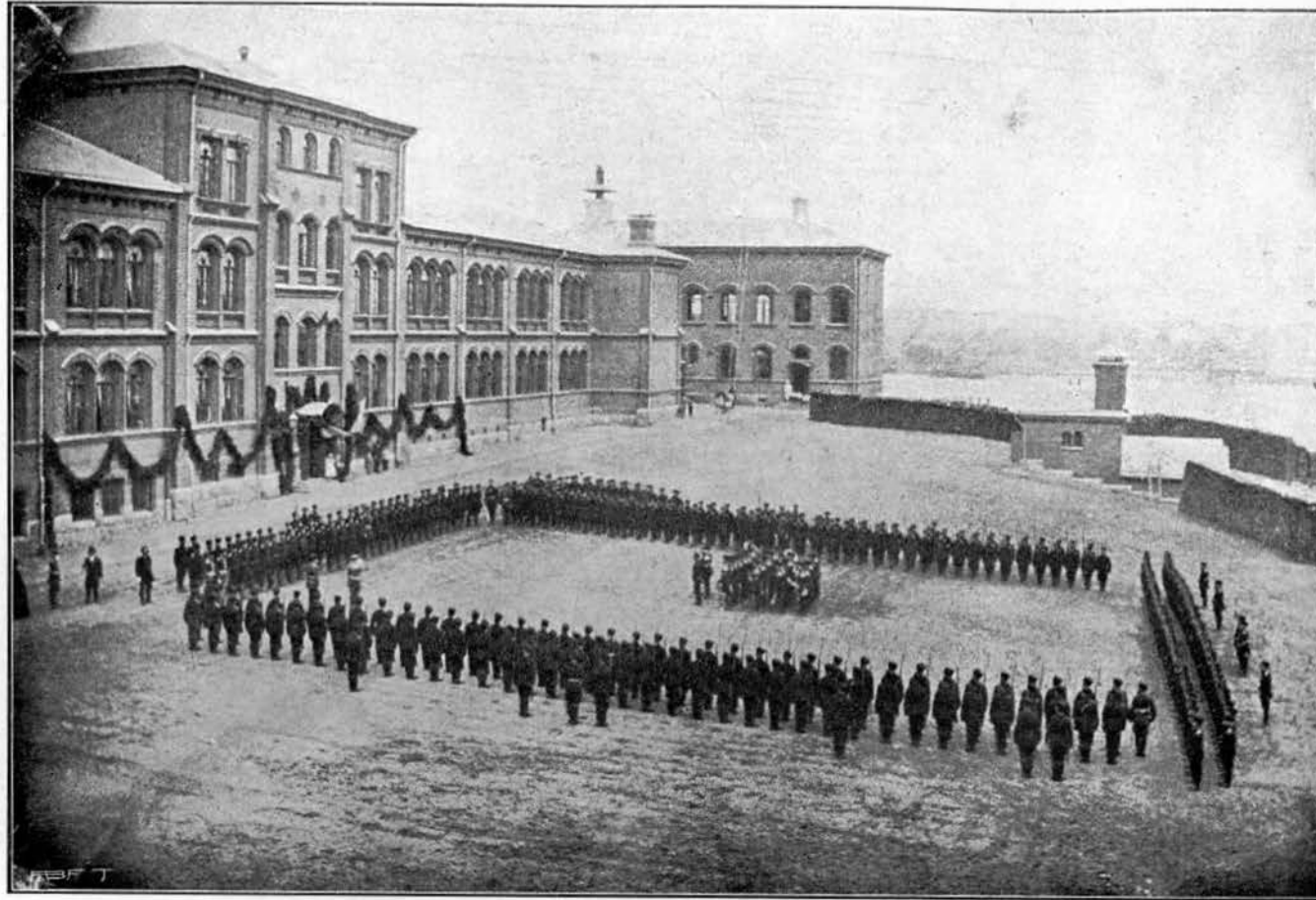
V. KROGERUS.
V. SVINHUFVUD (†)

Opetuskomppanian kolmas plutoona (1879—1881).

Uudenmaan pataljoona.

Uudenmaan pataljoona on asevelvollisista pataljoonistamme ollut numero 1, ja sen vuoksi saa se saman kunnian Albumissammekin. Kuvamme esittävät eri puolia tämän pataljoonan elämästä. Näemme niissä pataljoonan komean kivikasarmin Elisabetintorin varrella Helsingissä, erään komppanian „täysinpalvelleet“, jotka lähtiessään ovat valokuvauttaneet itsensä jättääkseen muiston komppaniaansa, pataljoonan viettämässä vuosijuhlaansa kasarminsa ava-

ralla pihalla, pataljoonan ampu-
makilpailussa
Fredriksbergissä
lähellä Helsinkiä
ja vihdoin hiihto-
kunnan suksil-
laan.

*

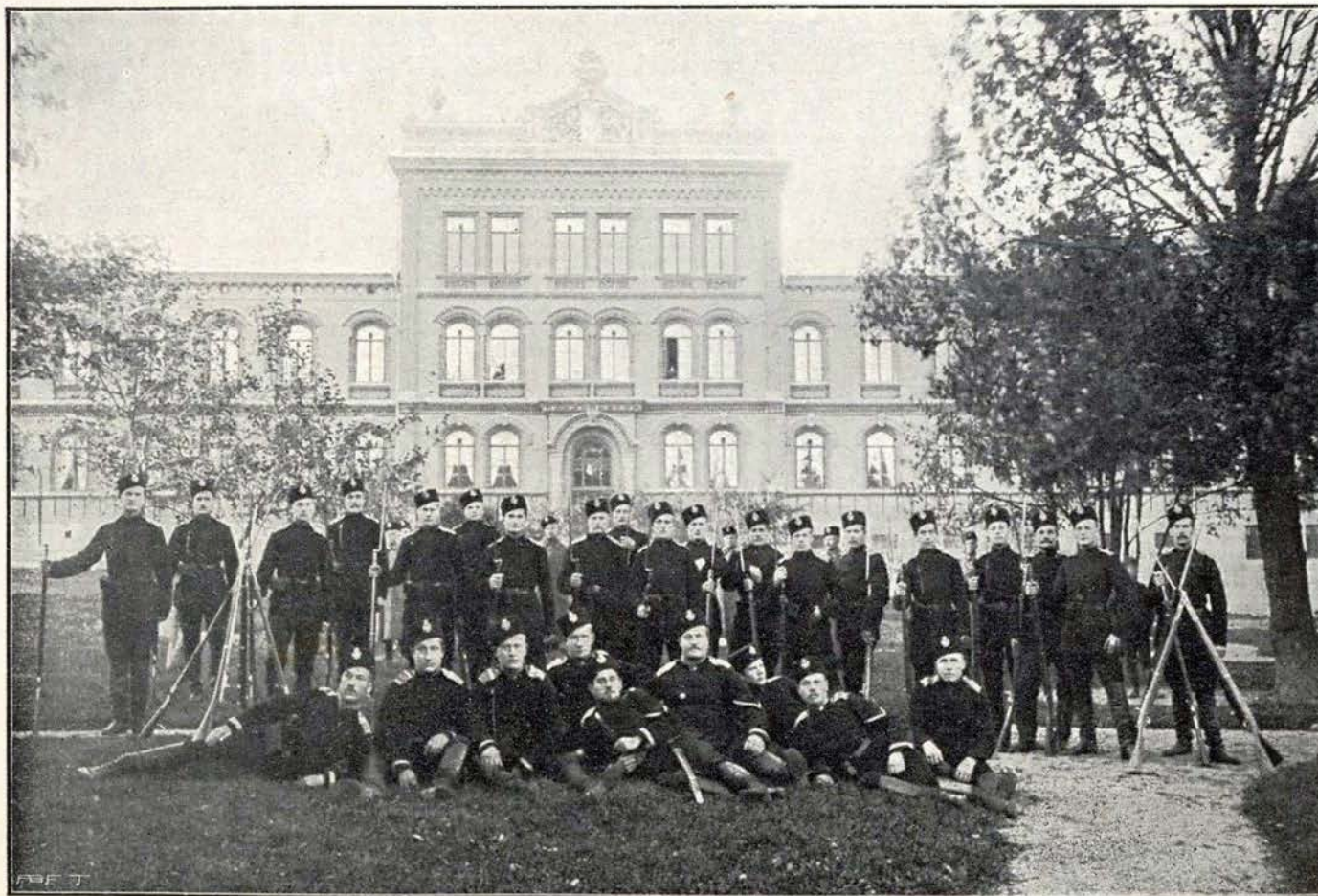
Uudenmaan pa-
talojoonan komen-
tajina ovat
olleet:

Vilh. Theodor von
Kræmer 1880-1891
B. F. G. Procopé
1892-1894
C. F. A. Langhoff
1894-1896
K. A. F. Procopé
1896—

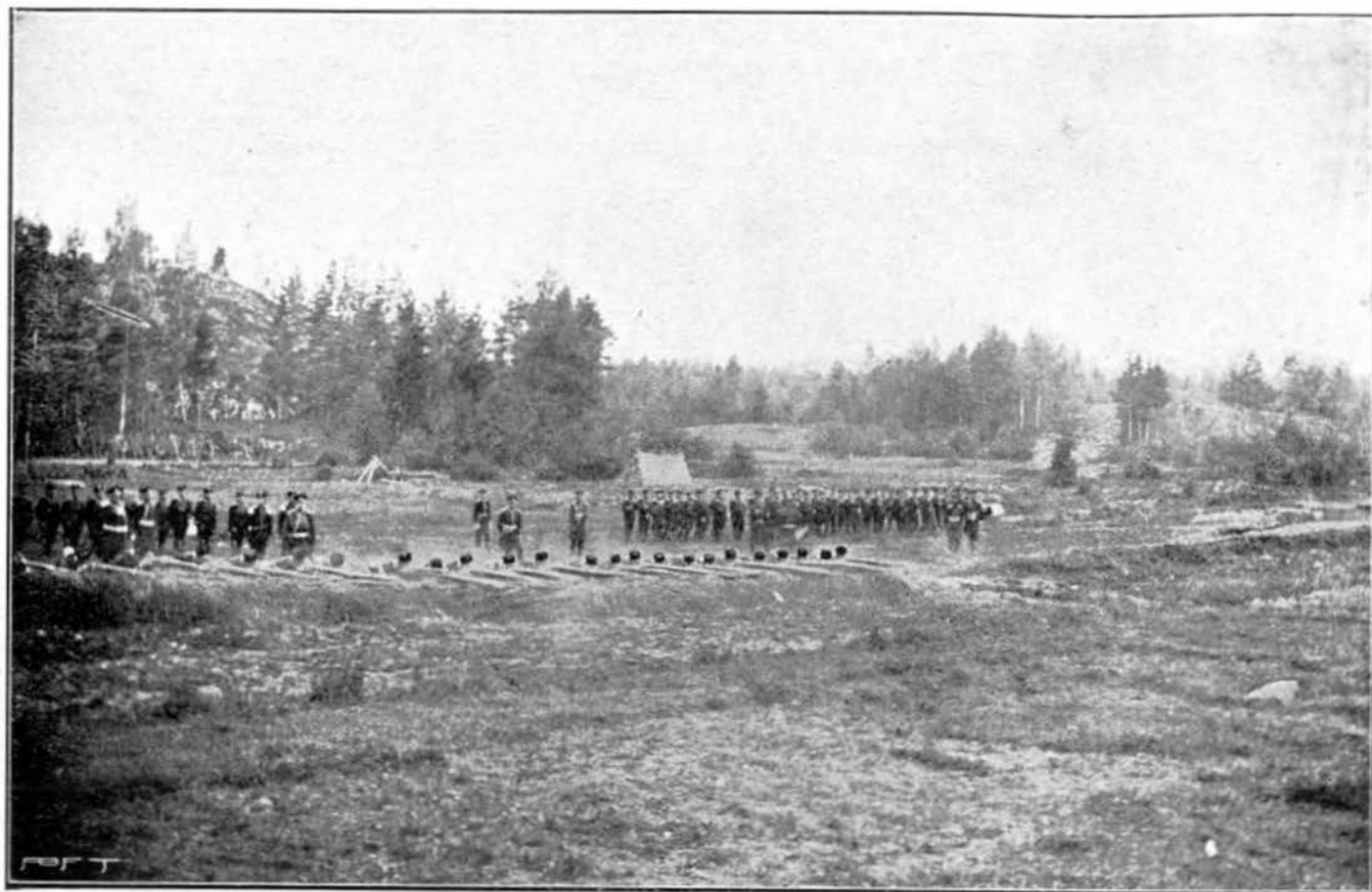
Uudenmaan pataljoonan vuosijuhla 5/VIII 1889.

KENRAALI W. SCHAUMAN TULEE TERVEHTIMÄÄN PATALJOONAA KASARMIN PIHALLE.

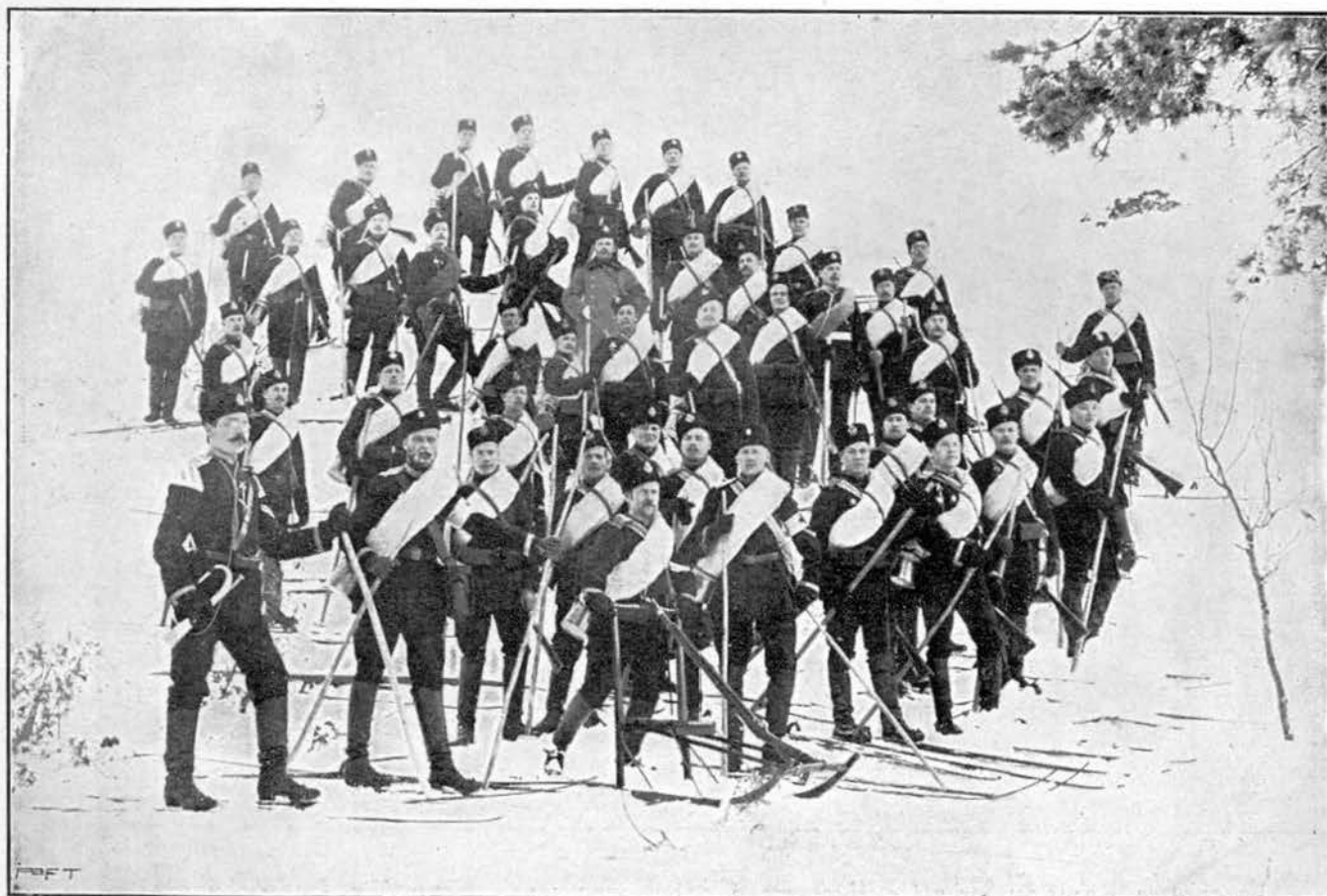
UUDENMAAN PATALJOONA

Osa Uudenmaan pataljoonan ensi komppanian miehistöä.
LÄKSIJÄMET 1890. TAUSTASSA PATALJOONAN KASARMI.

Vapaaherra Ramsay tarkastaa Uudenmaan pataljoonan maaliinampumista Fredriksbergissä 1889.
VAPAAHERRA RAMSAY. v. KRAEMER.
Pat. kom.

Uudenmaan pataljoonan hiihtäjiä.

Hämeen pataljoona.

Pataljoonan komentajina ovat olleet: J. K. Sundman 1880—1891, K. Th. Gadding 1891—1901, E. V. Stenius 1901—

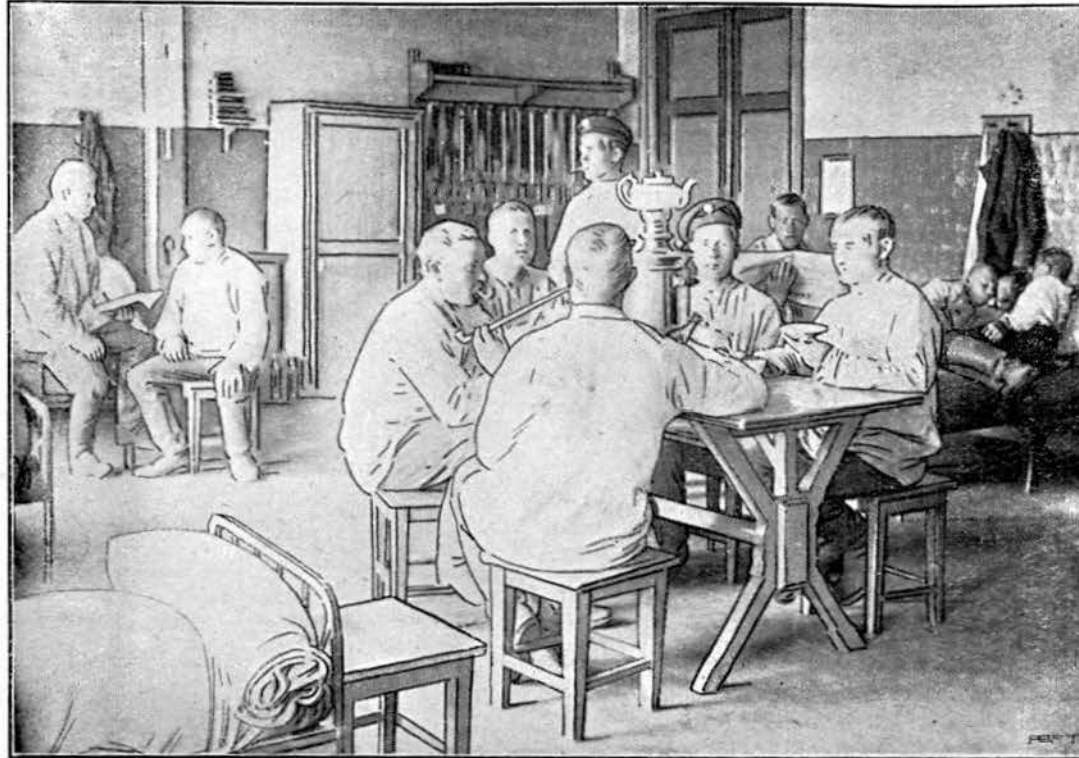

Kapteeni Gordien (4:s) komppania.

Hämeen pataljoonan kasarit.

Sotilaselämä kaikessa kirjavuudessaan tulee Hämeenkin pataljoonan kuvissa hauskasti näkyviin. Yhdessä kuvassa näemme pataljoonan 4:n kompanian täysissä aseissa leirillä. Jykeän vaikutuksen tekee tämä ihmismuuri. Leirimatkoilla parhaiten ovat raikuneet iloiset ja surulliset mutta aina yhtä lystikkäät sotilaslaulut, jotka nyt kuolevat — tai muuttuvat toisenlaatuisiksi. Viihdykäs mieliala vallitsee parissa kuvas-

Iltahetki kasarmissa.

samme, jotka esittävät sotilaselämän hiljaista puolta: Iltahetkeä leirillä ja samanlaista hetkeä kasarmissa. Levolle ovat sotamiehet menossa päivän vaivoista. Seuraa rakastavat istuvat tutun pöydän ympärillä tupakoiden, haastellen ja teetä juoden. Pari valistusta harrastavaa soturia lukee kirjaa ja sanomalehtiä. Sillä kuluvat pitkät kasarmipuliteet vuodesta vuoteen. Entistä hiljaisempia lienevät hetket olleet viime aikoina.

Nyk. eronsaanut eversti Ivar Gordie on aikanaan ollut asevelvollisen sotaväen suosituimpia upseereja.

Jo nuorena antautui hän sotapalvelukseen, ensin Venäjän väessä ja sitten vasta 1880 Hämeen pataljoonassa. Hämeen asevelvollisten joukossa oli kapteeni „Koorti“ maineessa kunnan upseerina ja vielä enemmän kunnan

Iltahetki leirillä.
KAPTEENI GORDIE ROUVINEEN.

miehenä. Hänen tunnettu tarmokkaisuutensa ja reippautensa herätti kenraalikuvernööri Heidenin huomiota, joka hänet kutsui Helsingin poliisimestariksi.

Miten eversti Gordie sitten menetti paikkansa Helsingissä, jossa kaikki häntä suosivat, on yleisesti tunnettu asia.

4:nnen KOMPPANIAN KOKKI.

4:nnen KOMPPANIAN VARUSMESTARI.

Oulun pataljoona.

Pataljoonan komentajia

ovat olleet:

- K. Saladin Werwing . . . 1880—1885
Osk. Ev. Andelin 1885—1890
K. G. E. E. Furuhjelm . . 1890—1899
A. E. Ehrnrooth 1899—

*

Oulun pataljoona, järjestysnumeroltaan 4:s, on monessa suhteessa ollut huomattavimpia pataljooniamme mitä siveelliseen ja uskolliseen vakavuuteen, sääntilliseen reippauteen ja ampumataitoon tulee.

Sivulla 20 näemme Suomen asevelvollisen väen pienimmät miehet,

Oulun pataljoonan viimeinen komentaja.

sillä neljäs komppania on pataljoonassaan pienimpään miesten komppania ja Oulun pataljoona on ollut pienintä kaikista pataljoonista. Yleensä on Suomen sotaväki miesten pituuteen nähden ollut Euroopan ensimmäisten armeijain joukossa. Suomalaisen sotamiehen keskimääräinen pituus teki (v. 1900) 169,7 cm ja keskipaino 68,7 kg. Kaartilaiset olivat (v. 1897) pisimpiä (keskim. pituus 175,6 cm) ja oululaiset lyhimpiä (keskim. pituus 165,6 cm). Vaan eihän se pituus yksin miestä mieheksi tee.

OULUN PATALJOONA

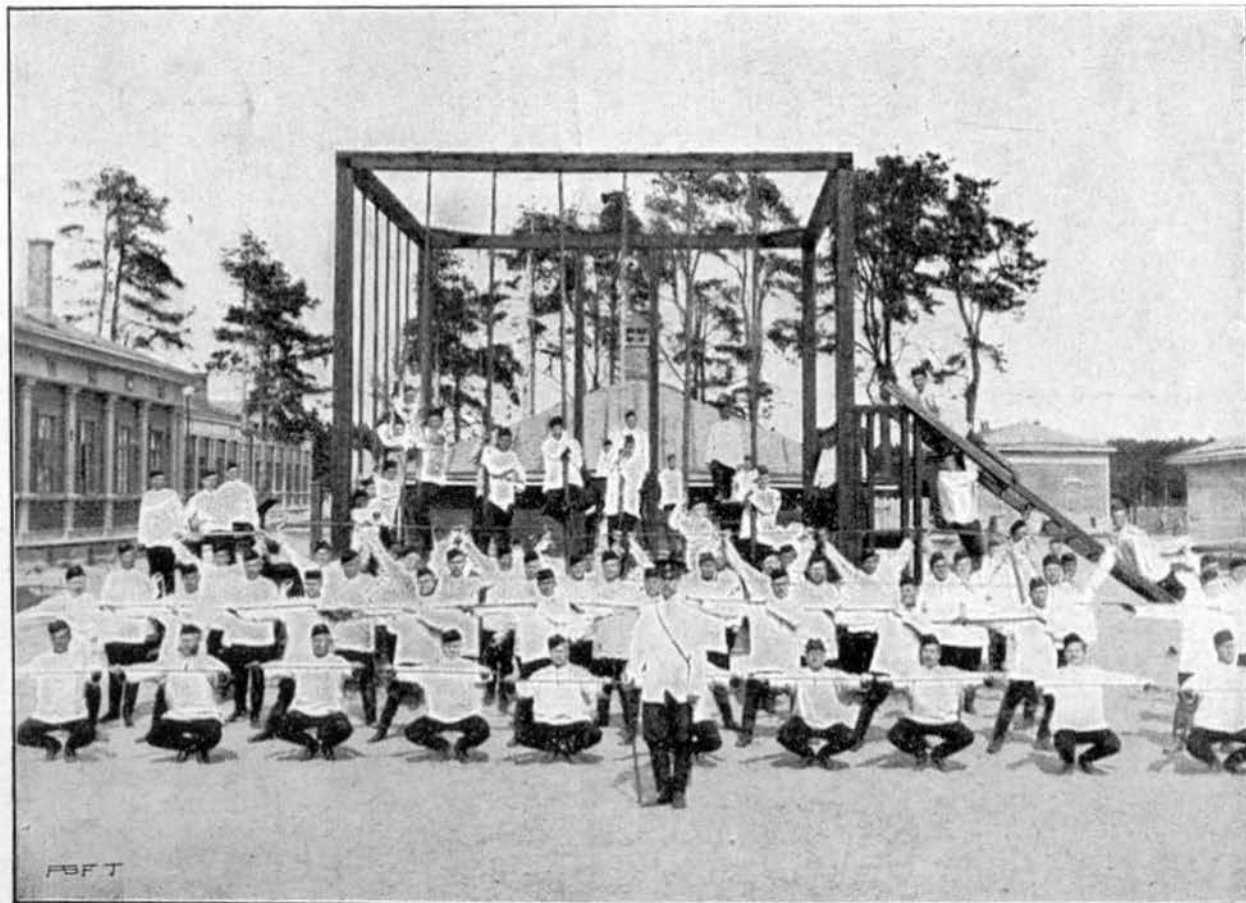

Oulun pataljoonan viimeinen tarkastus.

TAUSTASSA OULUN PATALJOONAN
KASARMIT.

PAROONI RAMSAY
Suom. sotav. kom.

A. EHRNROOTH.
Pat. kom.

Culun pataljoonan 4:nnen komppanian (kapt. Löfgren) miehiä voimistelemassa kasarmin pihalla.

Mikkelin pataljoona.

Pataljoonan komentajina ovat olleet: A. R. Ramsay 1880—1891, A. R. Thuring 1891—1900, Moses Muurman 1900—

Mikkelin pataljoonan leiri Lappeenrannassa 1896.

MIKKELIN PATALJOONA

Mikkelin pataljoonan upseerit Lappeenrannan leirillä 1896.

SAVANDER.

WINTER.

STENBÄCK.

RENVALD.

CALAMNIUS.

v. ESSEN.

SCHÖNBERG.

TIGERSTEDT.

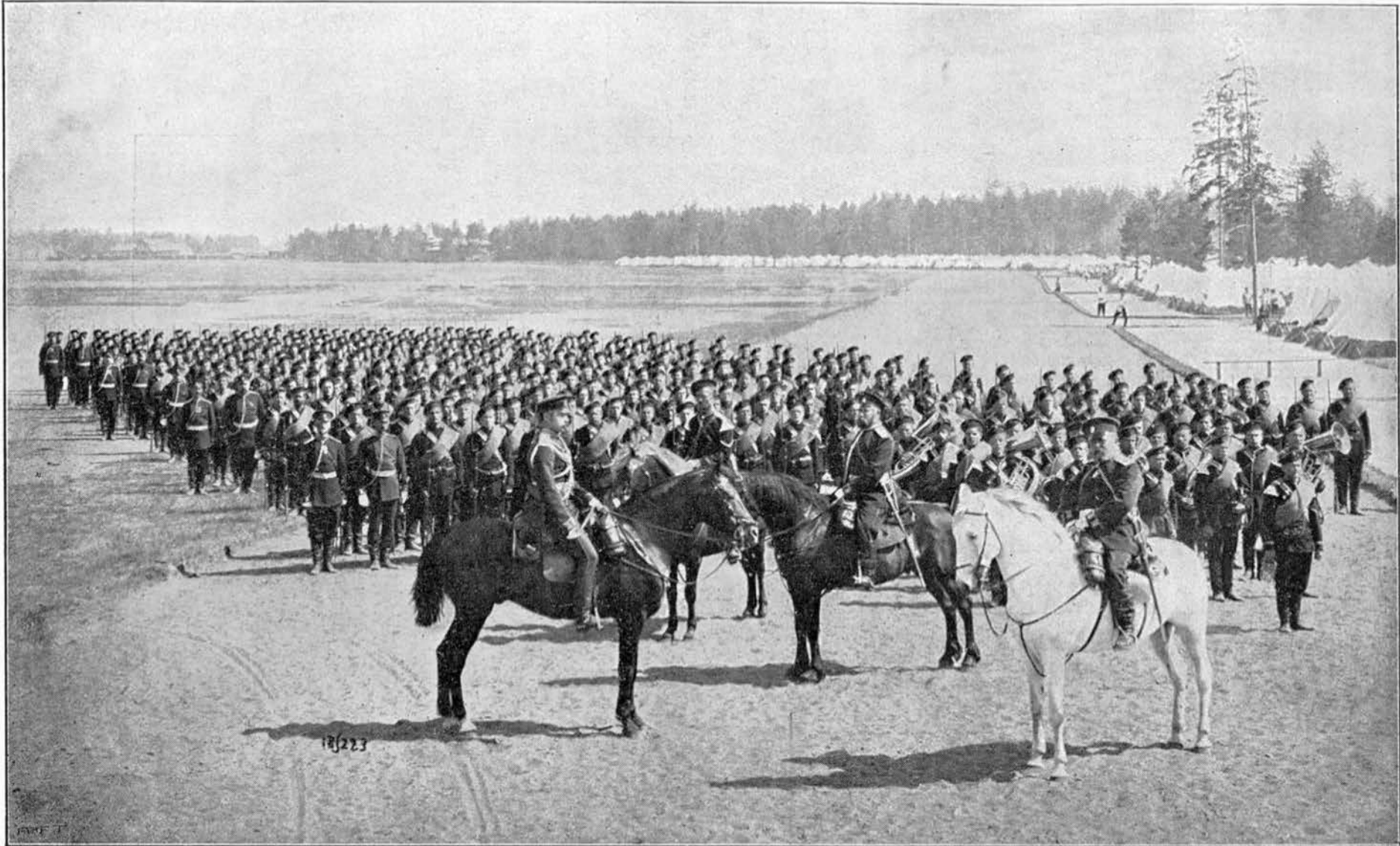
LINDH.

THURING.

WESTMAN.

STENIUS.

MIKKELIN PATALJOONA

Mikkelin pataljoona Lappeenrannan leirikentällä 1896.

Mikkelin pataljoonan aseettomat Lappeenrannan leirillä.

SAIRASVAUNUT — VÄLSKÄRIT — SEPÄT — VARUMESTARIT — ASESEPÄT — RÄÄTÄLIT — SUUTARIT — MAALARIT
HEVOSRENGIT JA KUORMARENGIT. — MAJOITUSMESTARI LUUTNANTTI v. ESSEN.

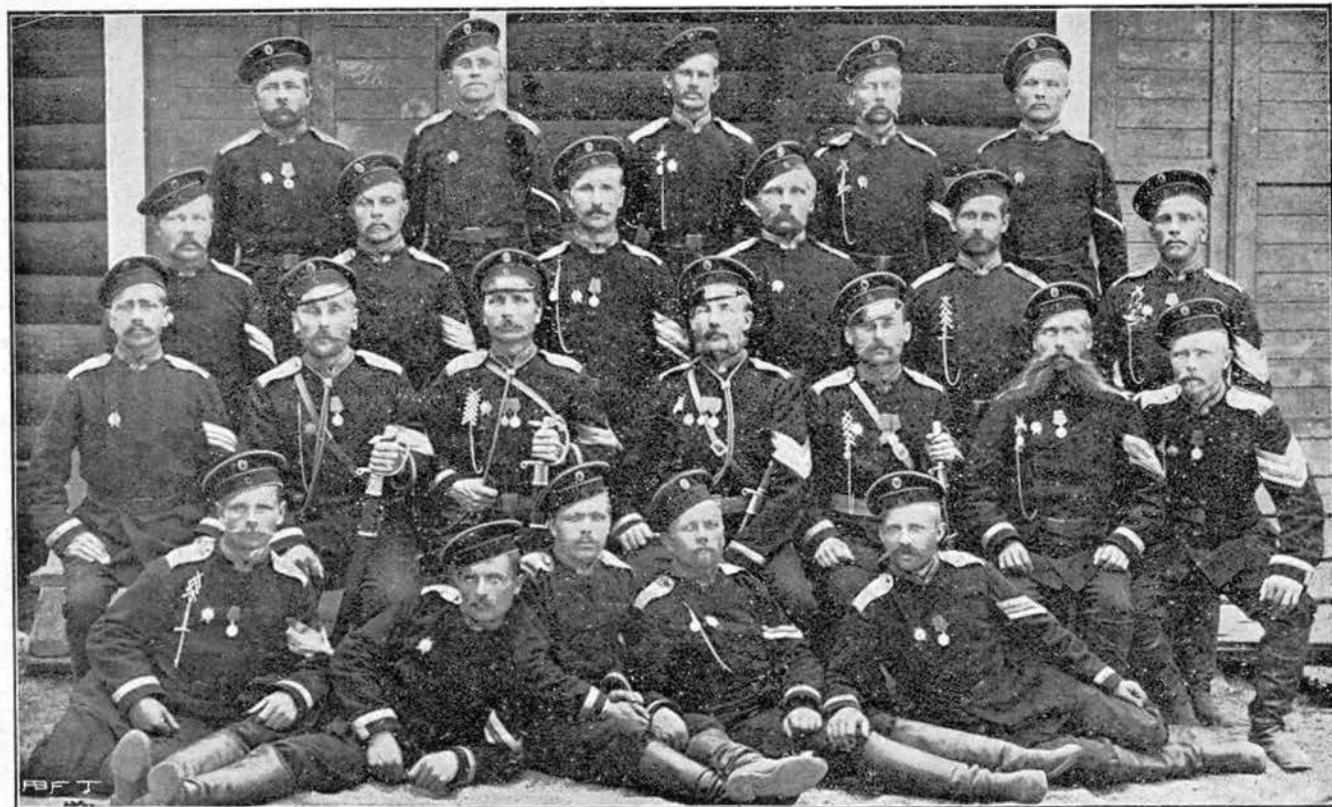
Metsästys- ja hiihtourheilu on Mikkelin pataljoonassa suurella innolla harrastettu. Pataljoonassa on pidetty hiihtokilpailuja 16 ja 30 km:n matkalla *koko* miehistön kanssa loistavalla menestyksellä.

Mikkelin pataljoonan metsästyskomennuskunta (luutn. Renvald) 1895.

Raittiutta on Mikkelin pataljoonassa edistänyt raittiusseura] aina v:sta 1885 saakka.

V. 1898 saavutti Mikkelin pataljoona ampumatarkastuksessa *parhaan tuloksen koko Venäjän valtakunnassa* (22 pros. yli erinomaisen).

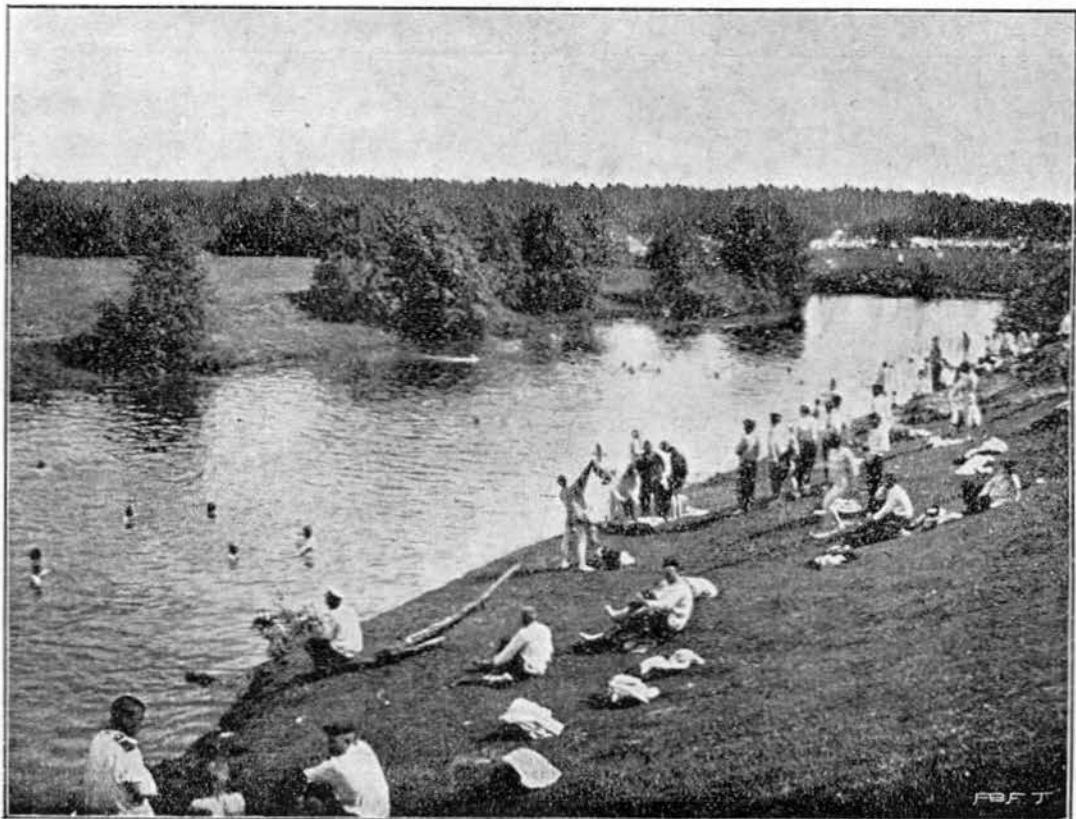
Mikkelin pataljoonan alipäällystö v. 1896 (vääpelit, rustmestarit ja aliupseerit).

MUINONEN, BÄGA, MONTONEN, TYNKKYNE, VITIKAINEN,
NYKÄNEN, GRÖNROS, PEURA, OKSANEN, HÄNNINEN, HALONEN,
LÄNSMAN, WIDBOM, HÄMÄLÄINEN, KAKRIAINEN, HEISKANEN, REMES, PUIKKONEN,
HELENIUS, ALASOINI, SILVONEN, KORHONEN, DUNAJEFF.

Esitämme seuraavassa muutamia kuvia Turun pataljoonan leirielämästä. Kaikki suomalaiset pataljoonat olivat kesillä 1898 ja 1900 komennetut Krasnoje Selon leiriin ja ottivat silloin osaa suuriin leikkisotiin. Alimmainen kuva esittää kohtausta suurien manööverien ajalta kesällä 1900. Marsseista ja ponnistuksista väsyneet suomalaiset ovat päässeet vilvoittamaan itseänsä jokeen ja saamaan nautintoa, joka Venäjällä on ylen harvinainen.

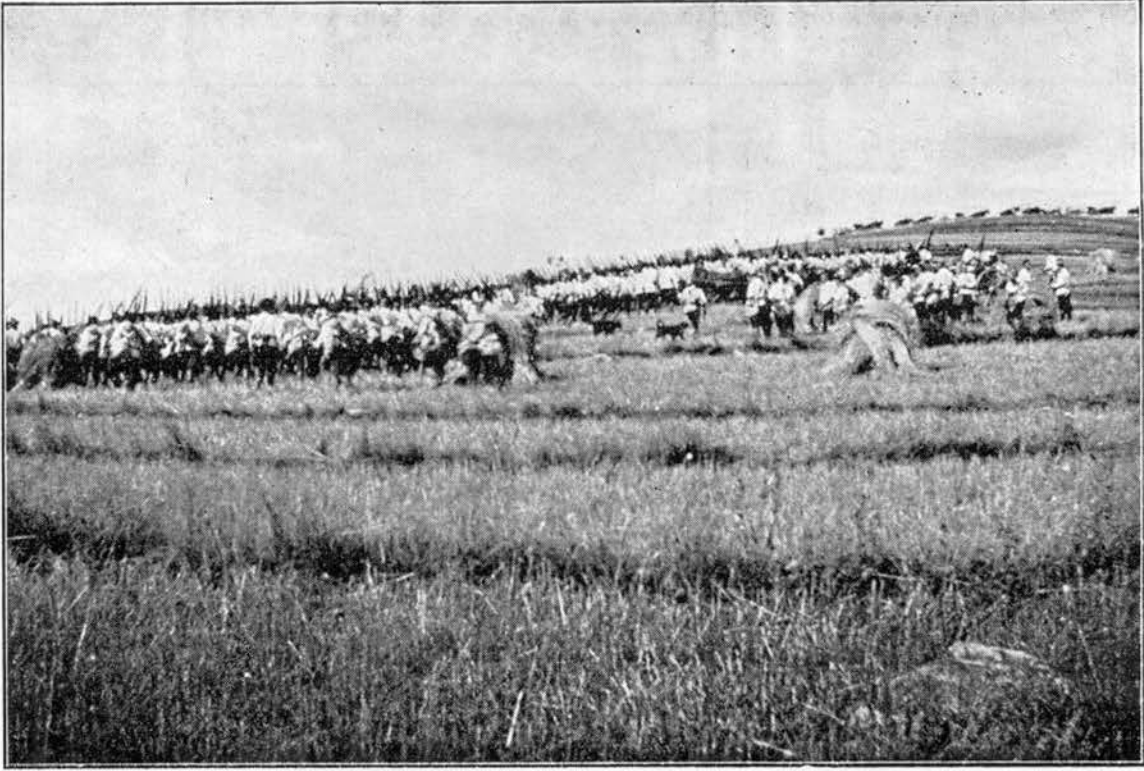
Turkulaiset leikkisodassa Metsäkylässä lähellä Haminaa 1899.

Turkulaiset uimassa Pliussajoessa suurissa manöövereissä 1900.

Turun pataljoonan komentajina ovat olleet: Eversti E. Bremer 1880—1891, eversti G. Gadolin 1894—

Turun pataljoona.

Turkulaisten rynnäkö kukkulalle suurissa manöövereissä Venäjällä 1900.

Turun pataljoonan leiri Luumäen kirkolla sotaharjoituksissa kesällä 1899.

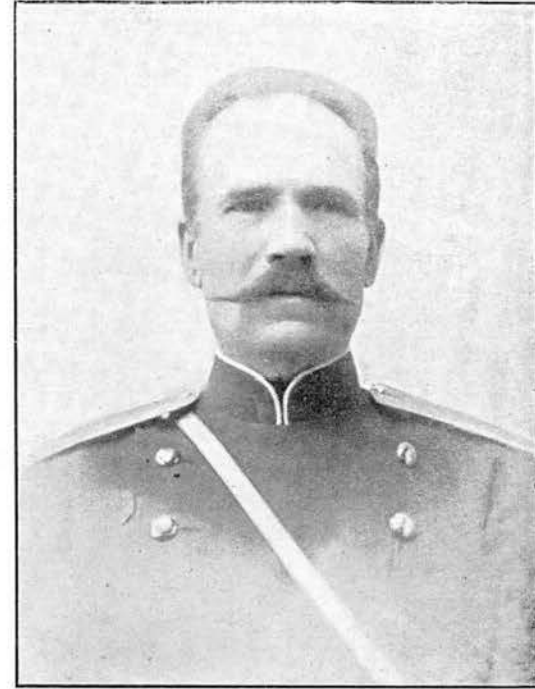
Vaasan pataljoona.

EVERSTI A. RYDZEWSKI

Vaasan pataljoonan kome-
tajiina ovat olleet:

A. Rydzewski . . .	1880 –1883
F. Procopé . . .	1883 –1891
Adolf Ramsay . . .	1892–1900
V. Krogerus . . .	1900
R. Furuhielm . . .	1900—

EVERSTI R. FURUHIELM

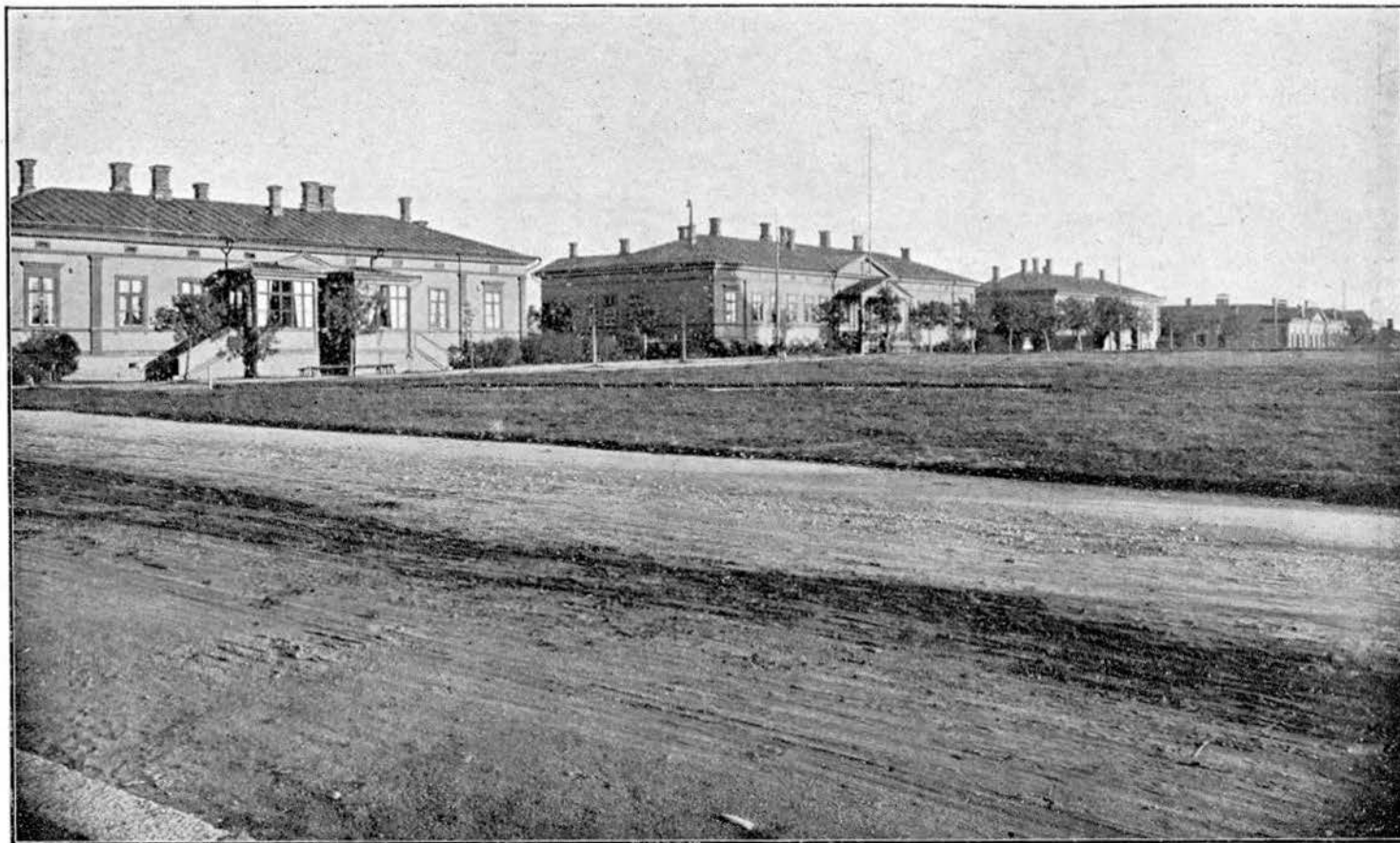
Vaasan pataljoonan ensimmäinen ja viimeinen päällikkö.

VAASAN PATALJOONA

Pat. kom. eversti A. Ramsay.

Vaasan pataljoona suksilla reservikolonissa Vaasan lähellä v. 1900.

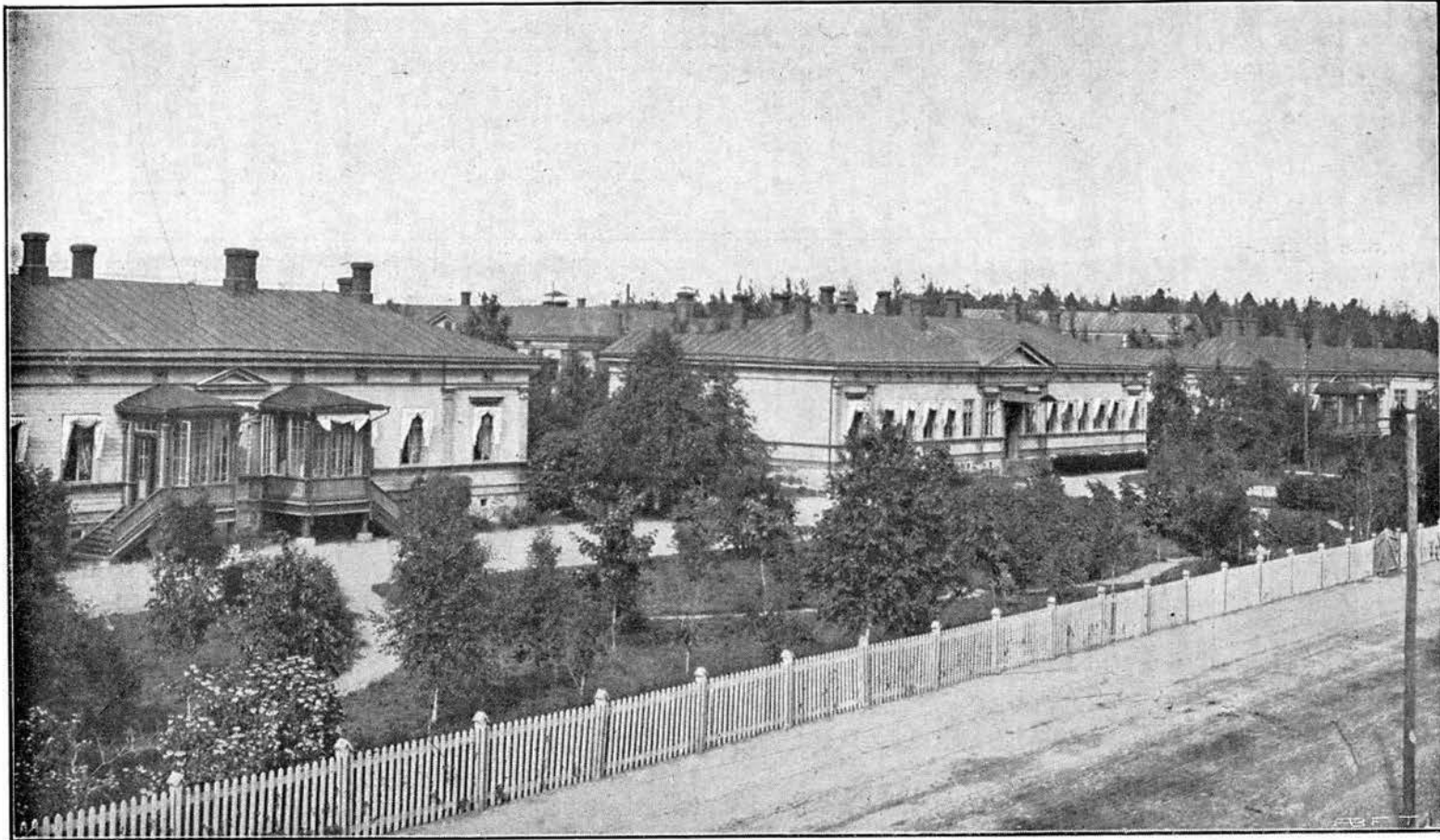
Vaasan pataljoonan kasarit.

VAASAN PATALJOONA

Vaasan pataljoonan upseerit v. 1900.

Kuopion pataljoona.

Kuopion pataljoonan kasarit.

KUOPION PATALJOONA

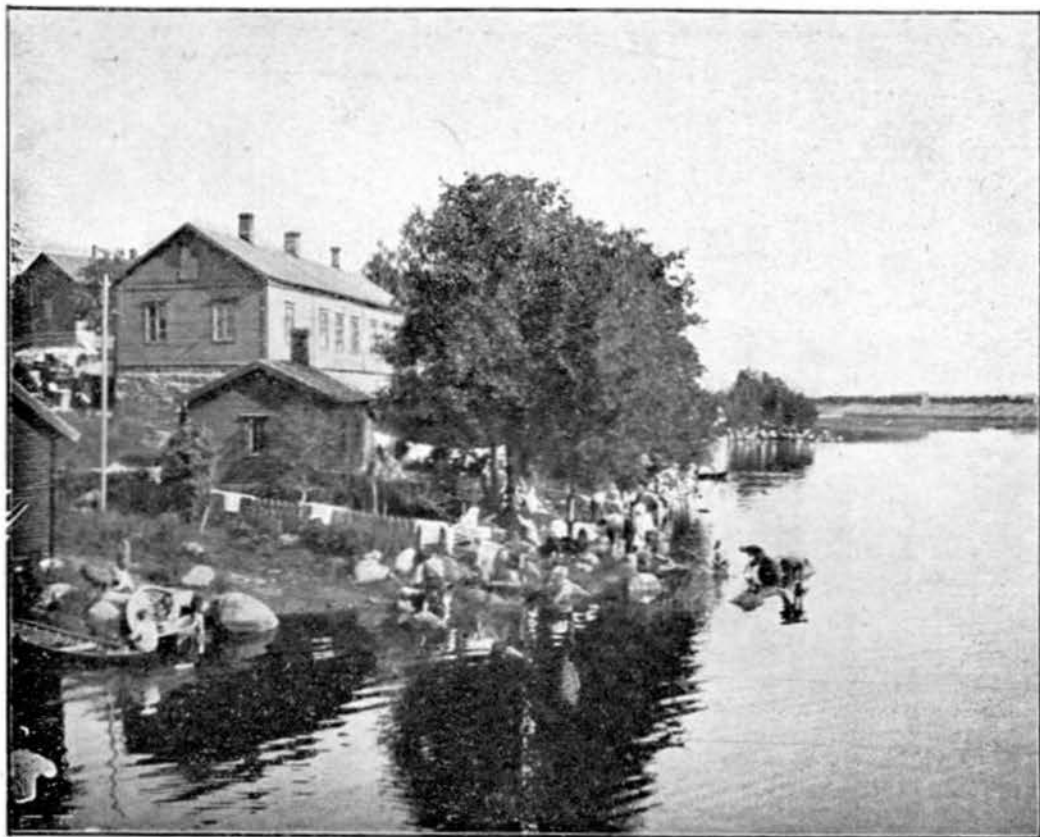
Kuopion pataljoonan komentajina ovat olleet:

A. Gahmberg . . .	1880—1885
K. de Pont . . .	1885—1887
J. Hausen . . .	1887—1890
V. Neovius . . .	1890—1895
L. Londén . . .	1895—1897
H. Sundström . . .	1897—

Kuvamme esittää ampumataarkastusta Kuopion pataljoonan ampumaradalla Hiltulanlahdessa 18 km etelään päin Kuopiosta. Vapaaherra Ramsay valkeassa takissa astuu upseerien seuraamana pitkin rintamaa.

Suomen sotaväen komentaja, kenraali Ramsay, tarkastuksella Hiltulanlahden ampumaradalla.

SOTAMIEHIÄ PYYKINPESUSSA

Kuopion pataljoonan retkiltä.

SOTILAITA VÄLJYKSISSÄ

Kuopion pataljoonan leiri Lappeenrannassa.

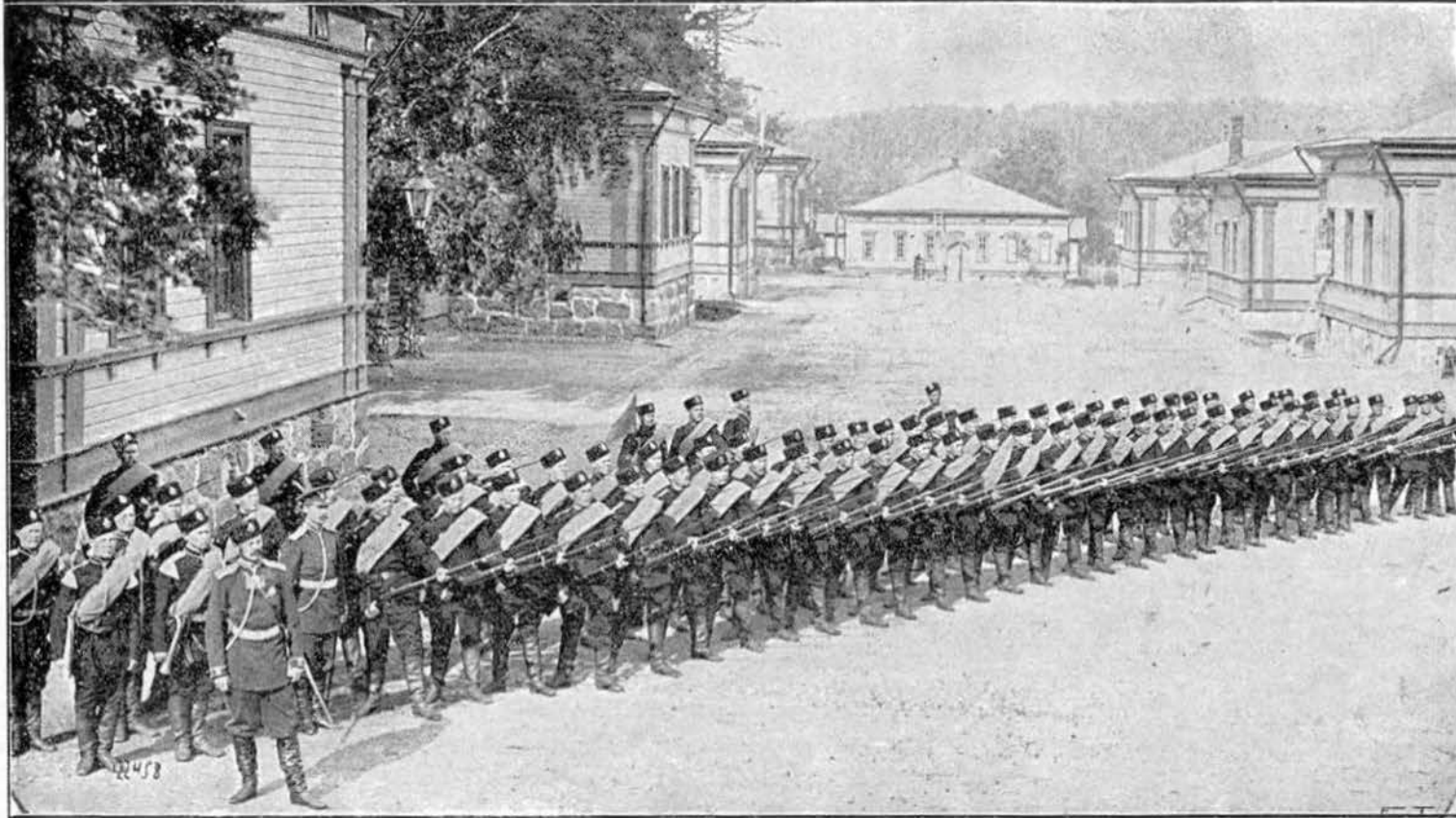
Luutnantti E. Walleniuksen johtama metsästyskomennuskunta ynnä sen Suomen ja Venäjän Karjalassa ampunut viisi karhua.

Luutnantti Wallenius, kapteeni Höök ja luutnantti Hendunen ynnä metsästysretkellä 1892 ammuttuja karhuja.
(Matkalla hiihdettiin 860 kilometriä ja ammuttiin 9 karhua sekä otettiin 3 pentua elävänä.)

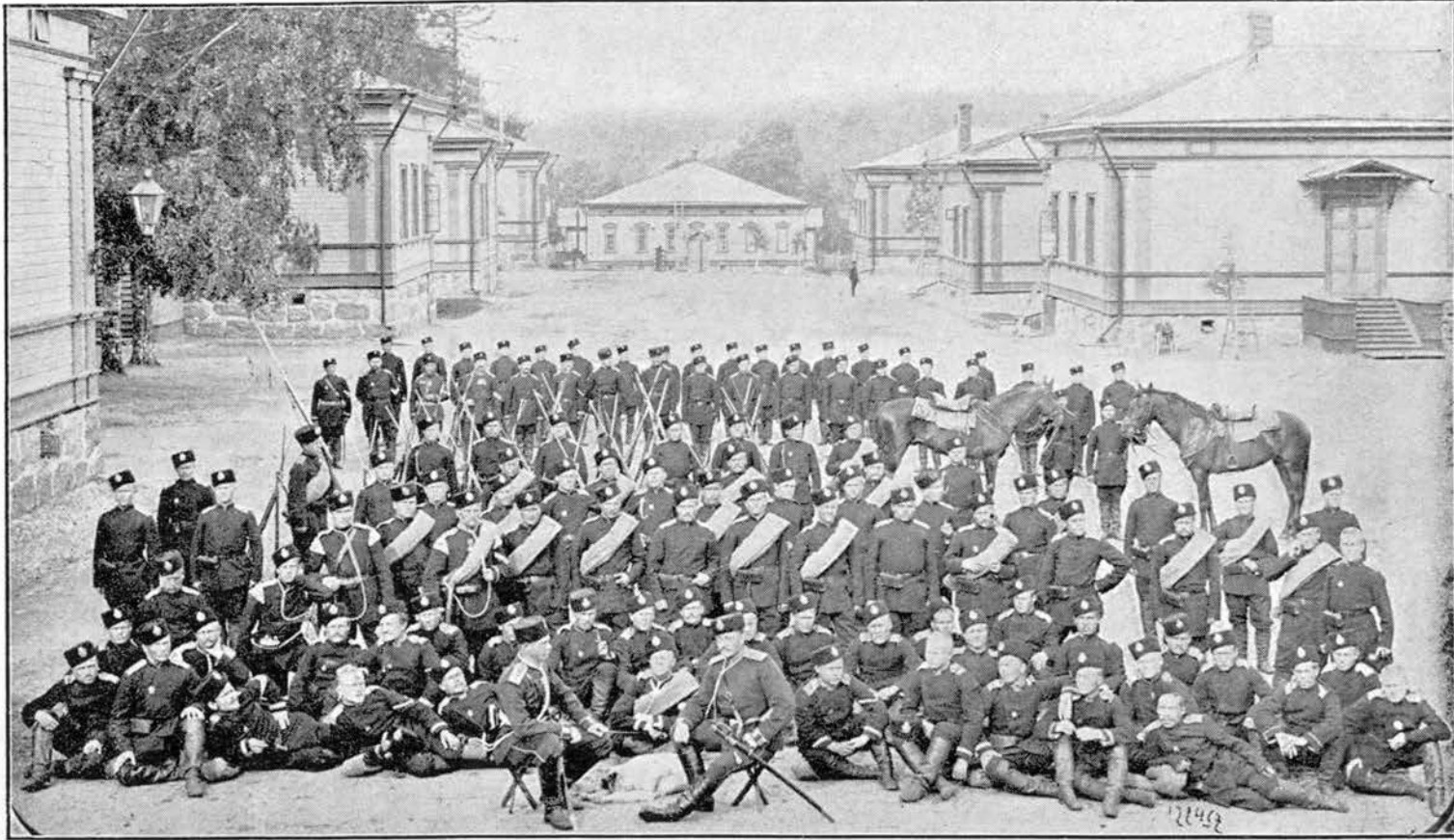
Viipurin pataljoona.

Viipurin pataljoonan komentajina ovat olleet: W. Mallén 1880—1887, K. de Pont 1887—1895, V. Neovius 1895—1897, I. Palin 1897—1901.

Viipurin pataljoonan toinen (kapteeni Fraserin) komppania kasarmin pihalla vastaanottamassa ratsuväen hyökkäystä (v. 1892).

VIIPURIN PATALJOONA

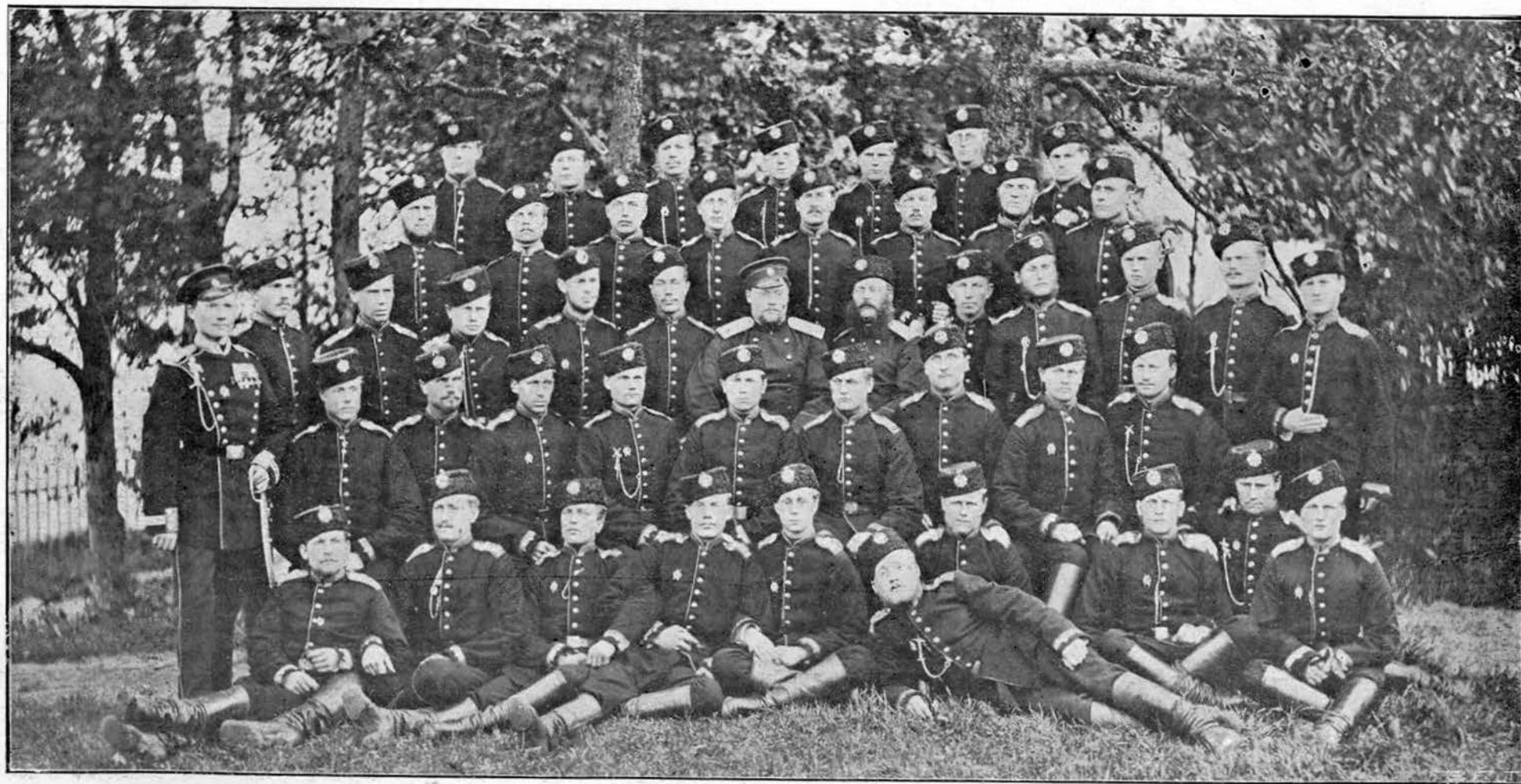

Viipurin pataljoonan neljäs komppania (kapteeni Lindberg, luutnantti Stenroth) ynnä aseettomat v. 1892.

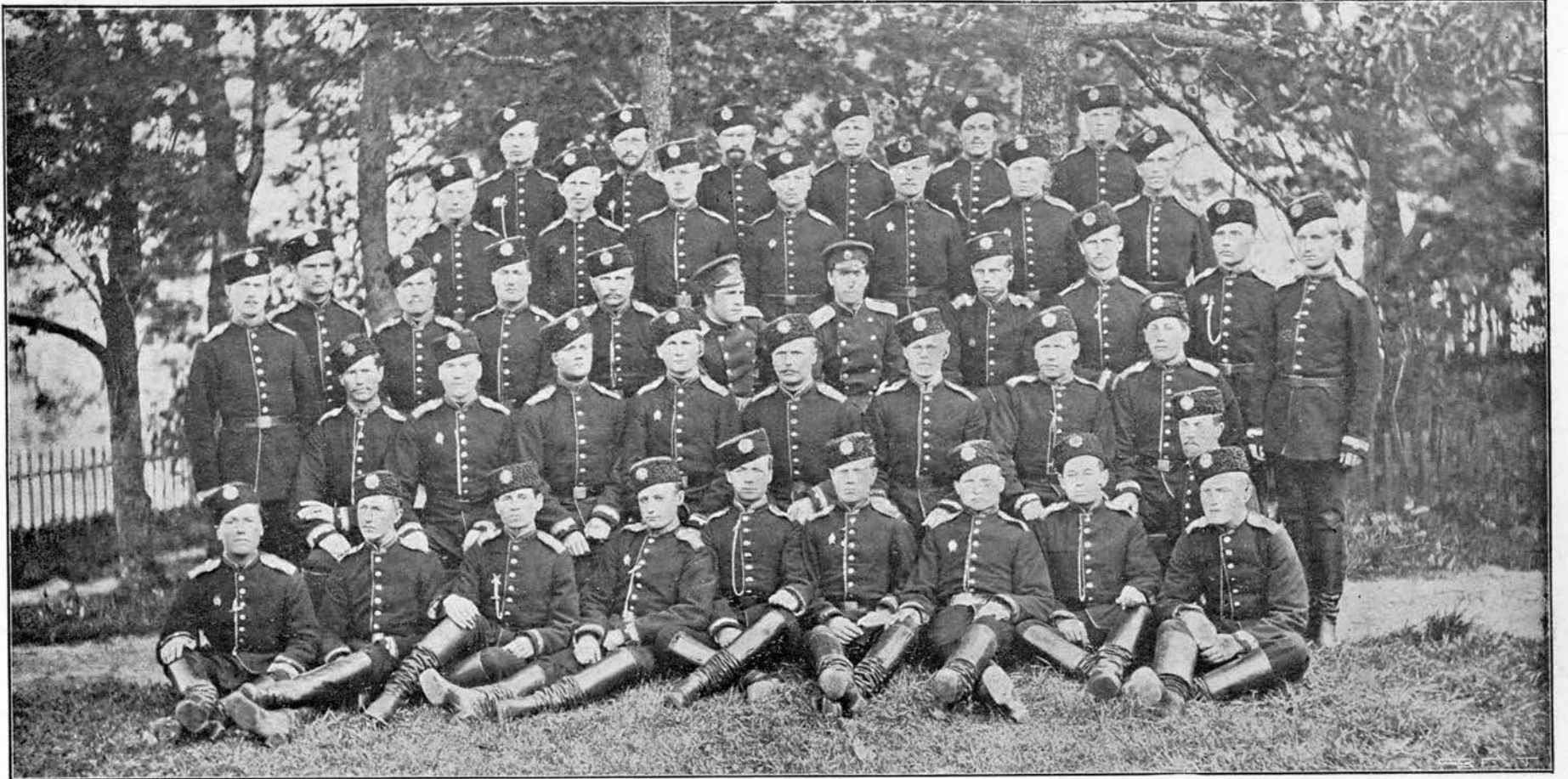

Viipurin pataljoonan soittokunta (kapellimestari Laurent).

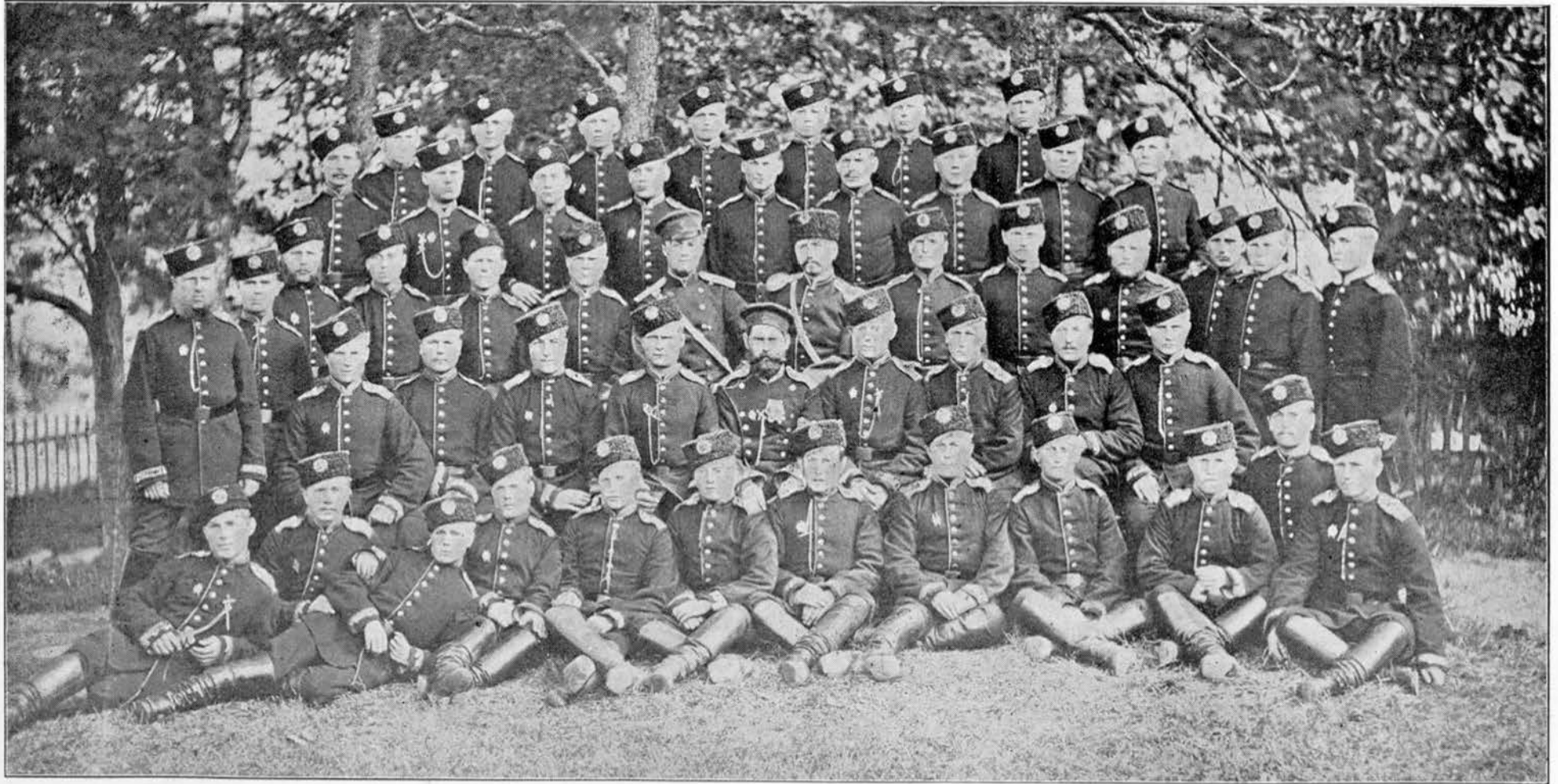
Opetuskomppania 1879—1881.

Opetuskomppania: Ensimmäinen platoona.

Opetuskomppania: Toinen platoon.

Opetuskomppania: Neljäs plutoona.

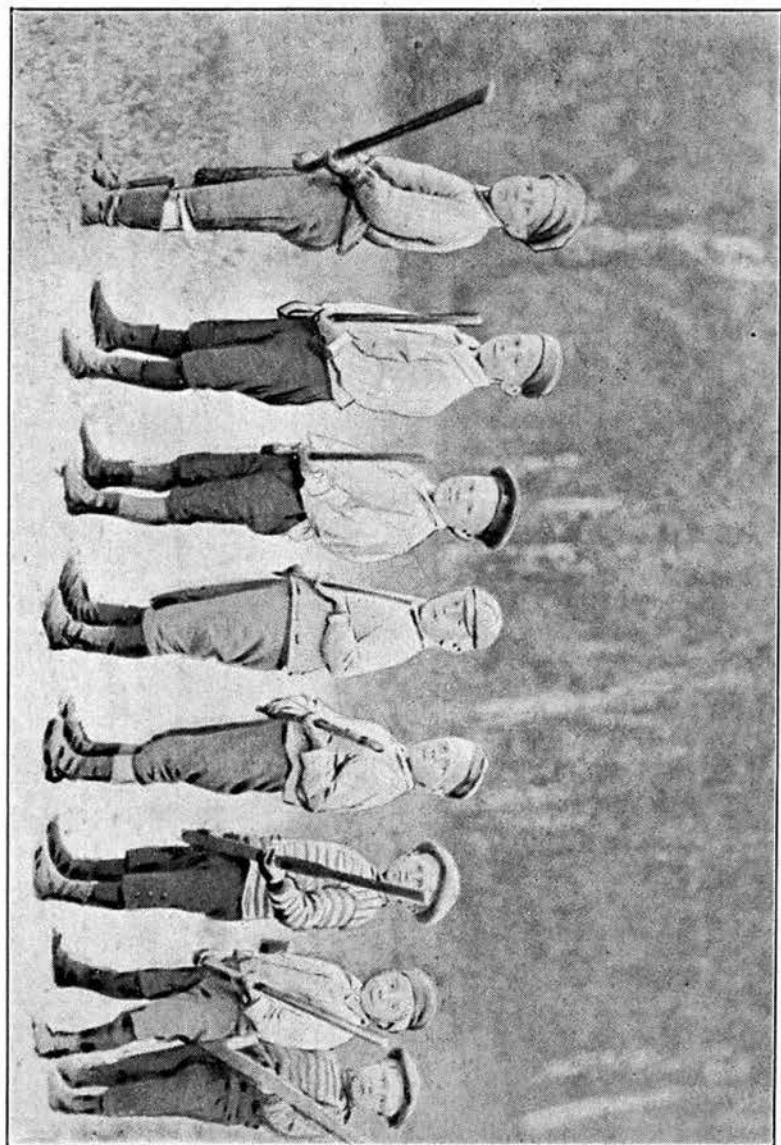
Rakuunarykmentti.

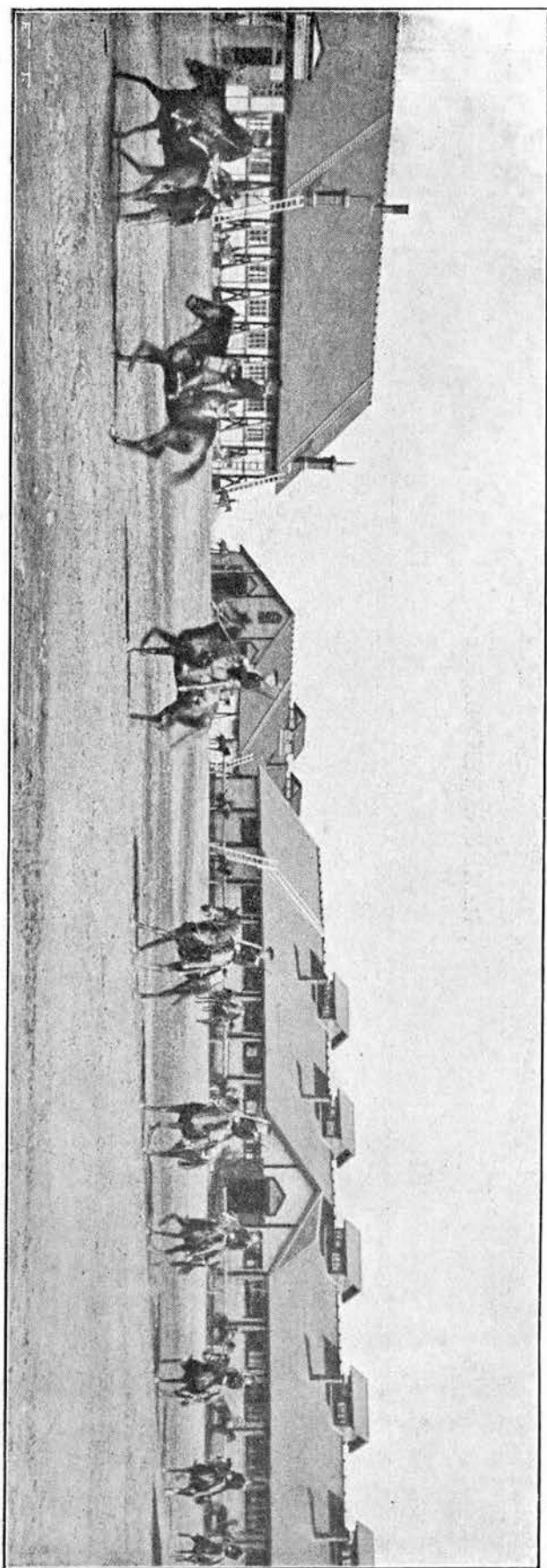
Rakuuna-aliupseeri täysissä varuksissa.

Hevosten harjaus.

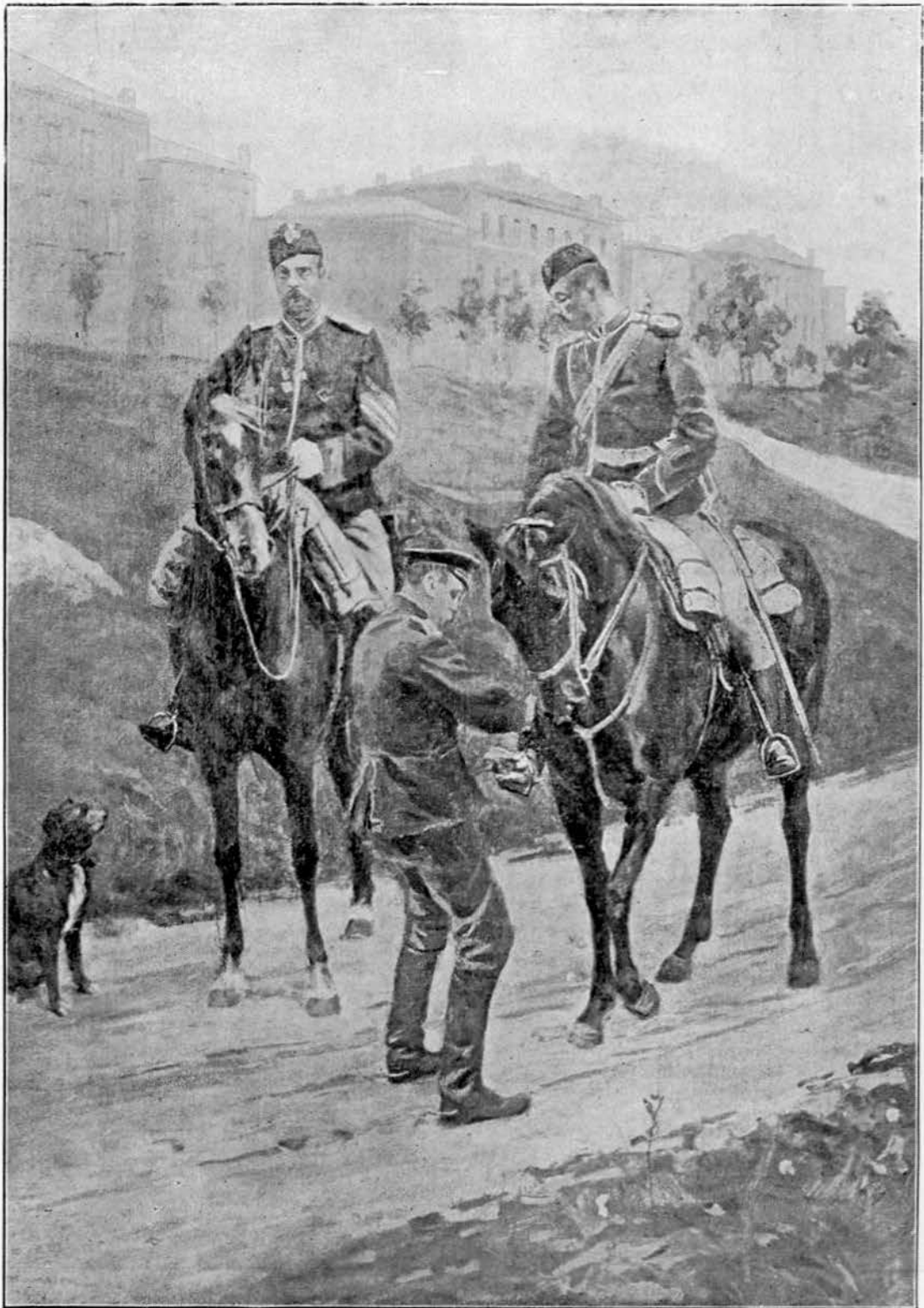
Tulevia isänmaanpuolustajia.
(RAKUUNARYKMENTIN ALIPÄÄLLYSTÖN POIKIA.)

Kevättarkastus ratsastustaidossa.

Hevosten terveydentilaa tutkitaan.

Valmiina paraatiin.

(H. BACKMANSSONIN TAULUN MUKAAN) TAUSTASSA RAKUNARYKMENTIN KASARMIT.

Rakuunarykmentin upseerit.
SUOMEN SOTAVÄEN PÄÄLLIKKÖ, VAPAAHERRA RAMSAY VIIMEISELLÄ KÄYNNILLÄÄN RAKUUNARYKMENTISSÄ.

Yleiskatsaus Suomen sotaväkeen 1881—1901.

Miesluku.

Suomen asevelvollisen sotaväen tarkkampungataljoonissa ja rakuunarykmentissä on niiden olemassaolon ajalla palvellut kaikkiaan noin 40,000 miestä. 1 p:nä tammikuuta 1901 oli näistä päälle 5,000 miestä palveluksessa vakinaisessa väessä ja noin 27,000 miestä siirretty reservin kirjoihin. Suomen sotaväen reservissä on vuosina 1883—1899 päälle 92,000 miestä saanut sotaoppia.

Kasarnit.

Kasarmeilla — sotamiesten kodilla — on luonnollisesti ollut suuri merkitys sotamiesten niin ruumiilliseen kuin henkiseenkin hoitoon ja kehitykseen. Suuria summia on Suomen valtio uhrannut sopivain kasarmien hankkimiseksi isänmaan puolustajille. Kasarmien rakennus- ja hoitokustannukset ovat siten tulleet maksamaan:

Uudenmaan pataljoonan kasarnit	Smk.	2,033,000
Turun	”	904,000
Vaasan	”	816,000
Oulun	”	957,000
Kuopion	”	757,000
Mikkelin	”	737,000
Hämeenlinnan	”	686,000
Viipurin	”	850,000
Rakuunarykmentin	”	1,257,000
32 reservikomppanian	”	287,000
Sotilassairaala Helsingissä	”	2,862,000
Korjaukset ja uutisrakennukset	”	6,888,000

Yhteensä Smk. 19,034,000

Kasarnit ovat olleet tilavat ja ilmakkaat. Puhtaus on ollut niin hyvä, että kulkutaudit ovat niissä olleet tuiki tuntemattomat.

Vaatteet ja ruoka.

Tärkeä asia sotamiehelle on myöskin vaatetus ja ruoka. Mitä vaatetukseen tulee, lienee mainittava, että ensimmäiset rumat arkilakit v. 1892 vaihdettiin uusiin ja että v. 1895 saatiin pasliikat niskaan. Tärkeämpää kuin tämä on kuitenkin ollut, että univormut ovat olleet tarkoituksenmukaiset ja — ellei venäläistä sinellisarkaa oteta lukuun — suurimmaksi osaksi kotimaista ainesta: univormuverka Tampereen ja Littoisten verkateltaista, liinavaatteet Tampereen pellavatehtaasta, pumpulivaatteet Forsasta ja Vaasasta, saapasnahka useista kotimaisista nahkatehtaista ja erityiset nahkateokset Åströmin tehtaasta Oulusta. Sotamiesten saappaista, joista sota paljo riippuu, on aina pidetty erityistä huolta. Kruunun ruokajärjestys taas on, pienempiä poikkeuksia lukuunottamatta, yleensä, päivä päivältä ja vuosi vuodelta, ollut seuraava, joka tähän muistoon merkitään: Aamiaiseksi: teetä ja leipää, voita ja suolakalaa.

Päivälliseksi: lihasoppaa joko hernerokkana, perunakeittona tai poikkeustapauksissa kaalisoppana, ynnä leipää. Pehmeähampaiset eteläsuomalaiset, Uudenmaan, Kaartin sekä Viipurin pataljoonat, ovat syöneet limppua; muut Suomen sotapojat ovat purreet kotoista sarvi- eli reikäleipää.

Illalliseksi: velliä tai puuroa maidon kanssa, tai pyöreitä perunoita ja suolakalaa, voita ja maitoa sekä tietysti leipää.

Päivällisessä ja illallisessa on saatu kaljaa. Lihan sijasta on osittain annettu läskiä. Ruoka on yleensä ollut hyvää; yksitoikkoista tosin, mutta mullistuksia ruokajärjestyksessä ei miehistö ole koskaan suosinut.

Ampumataito.

Tällaisella aineellisella pohjalla on sitten suoritettu sotamiesten opetus ja harjoitukset upseerien ja alipäällystön johdolla. Ja opetus ja harjoitukset ovat olleet hyvät niinkuin opettajatkin. Paraatimarssille ei viime vuosina ole pantu suurempaa arvoa. Sen sijaan on ampumista suo-

malaisissa pataljoonissa aina suurella innolla harrastettu ja sellaisella menestyksellä, että suomalaiset siinä suhteessa ovat olleet koko Venäjän valtakunnan etevimpiä joukkoja. Suomen armeija on entisajoista saakka ollut tunnettu ampumataidostaan, ja tätä perintöä ovat asevelvolliset pataljoonat vieläpä reservikomppaniatkin kunniakkaasti ylläpitäneet. Varmaan johtuu tämä kansallinen ampumataito suomalaisten metsästyshalusta, luonnon parissa teroittuneesta näköaistista ja kansan elämän tyyneydestä ja levollisuudesta. Vuoteen 1896 saakka ampuivat asevelvollisemme Berdan-kivääreillä, mutta viimeainittuna vuonna otettiin käytäntöön n. s. m/91 kiväärit, joilla voidaan tähdäten ampua 2,700 askeleen päähän. Muutos vaikeutti ampumarjoituksia, sillä niin kauas kantavat ampumaneuvot vaativat uusia suuria ampumaratoja, joita ei ollut helppo saada. V. 1897 rai-vattiin Vierumäkeen Heinolan seuduilla suuri ampumaleiri. Sen lisäksi hankkivat eri pataljoonat itselleen ampumaleirejä, Uudenmaan pataljoona Peräisissä lähellä Rajamäen asemaa, Vaasan pataljoona Petalahdella, Oulun pataljoona Hangaskankaalla ja Kuopion pataljoona Hiltulanlahdessa.

Jos vertaamme Suomen eri pataljoonain maaliinampumisen tuloksia, niin nähdään, että *sisämaan* pataljoonat, nim. Mikkelin, Hämeen ja Kuopion pataljoonat, sekä rannikkopataljoonista Oulun pataljoona tässä suhteessa ovat olleet toisia etevämmät. V. 1898 kun kenraali Skarjatin kävi tarkastamassa Suomen pataljoonia, saavutti *Mikkelin* pataljoona parhaat ampumatulokset ei ainoastaan Suomessa, vaan koko Venäjän valtakunnassa (22 pros. yli „erinomaisen“!). Sinä vuonna oli Vaasan pataljoona toiseksi paras ampumaan ja kymmenen seuraavan joukon seassa oli kokonaista 7 suomalaista pataljoonaa.

Erittäin tehokkaasti ovat ampumataitoa edistäneet ampumakilpailut, joita pataljoonat itse ovat toimeenpanneet joka vuosi 1880-luvun lopulta saakka. Yleisiin ja pataljoonain erityisiin ampumakilpailuihin ovat pataljoonat käyttäneet omista varoistaan noin 67,000 markkaa, josta summasta sotamiehet ovat antaneet noin 14,000 markkaa. Lisäksi on ollut pokaaliy. m. kilpailuja. Tämäkin seikka näyttää, minkä suuren arvon sotaväkemme itse on pannut ampumataidolleen.

Voimistelu ja urheilu.

Toinen erikoisala, jota suomalaiset pataljoonat ovat innolla harrastaneet, on ollut voimistelu ja urheilu. Voimistelussa on käytetty omanta-

keista ruotsalais- saksalais- suomalaista voimistelujärjestelmää. V:n 1894 suurissa voimistelunäytteissä Helsingissä oli komennuskunta jokaisesta pataljoonasta maailmalle näyttämässä, että suomalaiset soturit tässä suhteessa olivat täysin aikansa tasalla. Urheilusta on suosituin ja yleisin ollut hiihto. Joka pataljoonassa on hiihdetty ja monessa pataljoonassa on hiihtokilpailuja voitu pitää. Onpa joskus koko pataljoona noussut suksille, kuten kuvamme Vaasan pataljoonasta osoittaa. Varmaan on tämäkin taito ollut yksi Suomen armeijan etuja. — Myöskin soutua ja, meren rannikolla, purjehdusta on pataljoonissa harrastettu, puhumattakaan harvinaisemmista urheilulajeista. Yleensä on sanottava, että monipuolinen voimistelu ja urheilu on suuressa määrässä lisännyt Suomen sotaväen kestävyyttä ja sopivaisuutta marsseihin ja ponnistuksiin, ja sitäkin jos mitään on hyvältä sotajoukolta vaadittava.

Leirikokoukset.

Kuntoansa ja taitoansa ovat pataljoonamme saaneet näyttää ja lisätä suurissa leirikokouksissa. Ensimmäinen sellainen pidettiin v. 1885 Lappeenrannassa, jolloin keisari Aleksanteri III itse tutustui joukkoihimme ja niistä antoi ylistävät lauseet. Lappeenrannassa on sotaväkemme sen jälkeen ollut koolla v. 1888, 1891, jolloin keisari Aleksanteri III toistamiseen kävi Lappeenrannassa, 1894 ja 1896. Vuosina 1898 ja 1900 olivat kaikki pataljoonat suuressa leirissä ja manöövereissä Krasnoje Selossa, Venäjällä. Välivuosinakin on tavasta pari kolme pataljoona ollut komennettu Krasnoje Selon leiriin.

Henkinen kehitys.

Mutta eivät harjoitukset, urheilut eivätkä leirikokoukset voi tappaa kasarmielämän yksitoikkoisuutta, jota pitkät pimeät talvet yhä jatkavat. Tätä aikaa on käytetty sotilaitten henkiseen kehitykseen.

Suomalaisten sotamiesten sivistyskanta on tosin sitä mukaan nousut kuta yleisemmäksi kansakouluopetus on tullut. Tämä näkyy siitäkin, että kun vielä v. 1895 ainoastaan 5,7 pros. sotilaista nautti sivistyksensä perusteella vuoden helpotusta palvelusajastaan, oli tämä prosenttimäärä v. 1901 jo 9,8. Jos otetaan huomioon sekä koulusivistys että lukutaito, niin järjestyivät pataljoonat v. 1901 seuraavaan sivistysjärjestykseen alkaen *sivistyneimmistä* päästä:

Oulun pataljoona
Turun ”
Rakuunarykmentti
Hämeen pataljoona
Vaasan ”
Mikkelin ”
Kuopion ”
Uudenmaan ”
Viipurin ”
Kaartin ”

Mutta: sittenkin oli vielä v. 1901 pataljoonissa 109 miestä, jotka eivät osanneet lukea eikä kirjoittaa. Nämä miehet jakautuivat eri pataljoonien osalle seuraavassa järjestyksessä, tällä kertaa alkaen *sivistymättömmistä* päästä:

Kaartin pataljoona	50	lukutaidotonta eli	8,7	pros. miehistöstä
Kuopion ”	28	”	5,3	”
Viipurin ”	12	”	2,3	”
Mikkelin ”	4	”	0,6	”
Rakuunarykmentti	8	”	0,6	”
Turun pataljoona	3	”	0,6	”
Oulun ”	3	”	0,6	”
Hämeen ”	1	”	0,1	”
Uudenmaan ”	0	”	—	”
Vaasan ”	0	”	—	”

Pataljoonain työ miehistön henkisen kehityksen hyväksi on epäilemättä kauneimpia puolia suomalaisten pataljoonain elämästä. Sitä varten on perustettu sotilaskirjastoja, joihin on uhrattu noin 53,000 markkaa, suurimmaksi osaksi joukkojen omia varoja. Mutta tähän summaan on vielä lisättävä pataljoonain muut uhraukset sivistystarkoituksia varten, kuten sanomalehtien ja aikakauskirjain tilaukset j. n. e., joten loppusummaksi, mikä on käytetty sivistysrienteihin, saadaan noin 153,000 markkaa 20 vuoden aikana. Pataljoonissa on harjoitettu laulua, pidetty teatterinäytelmiä ja esitelmiä. Pataljoonat ovat tälläkin alalla tarjonneet sotamiehille leipää eikä kiviä.

Sotilaitten ammatillisesta kehityksestä on huolta pidetty m. m. sitenkin, että pataljoonat itse ovat kustantaneet erityistä sotilasaikakaus-

kirjaa „Lukemisia Suomen Sotaväelle“, mikä julkaisu on tullut maksaan noin 70,000 markkaa. Aikakauskirjan toimittamiseen ovat alapäällystö ja miehistö ottaneet tehokasta osaa.

Onpa myöskin raittiutta sotaväessä koetettu edistää perustamalla pataljooniin raittiusseuroja ja toimittamalla raittiusesitelmiä kasarmeihin.

Melkoisiin summiin nousevat siten ne uhraukset, joita Suomen sota väki itse on tehnyt ammatillisen ja henkisen kehityksensä hyväksi. Seuraava yleiskatsaus antaa kuvan tästä sotaväkemme huomattavasta itsetoiminnasta

ampumataidon kehittämiseen käytetty Smk.	67,000
„Lukemisia Suomen sotaväelle“ y. m. ”	230,000
urheiluen ja urheilukilpailuihin. . . ”	40,000

Yhteensä Smk 337,000

Kuinka räikeästi erookaan Suomen asevelvollinen armeija maamme aikaisemmista sotajoukoista, joiden värvätysmiehistössä tietämättömyys, juopumus ja kaikenlaiset paheet kukoistivat!

Reservi.

Suomen sotaväen reservikin ansaitsee tässä erityistä muistamista.

Kun reserviväki perustettiin, epäiltiin että tämä outo laitos herättäisi vastenmielisyyttä ja vastustusta kansassa. Ammattimiehet puolestaan lisäksi epäilivät koko laitoksen hyötyä.

Kokemus kuitenkin on osoittanut toista. 32 reservikomppaniaamme ovat toimineet kaikinpuolin oivallisesti, sotilaalliset tulokset ovat olleet huomattavat ja kansa on nurkumatta kantanut lakiin perustuvaa sotilastaakkaa. Reservipalvelukseen on saapunut yleensä melkein kaikki sinne kutsutut; ainoastaan 5,3 pros. miehistöstä koko ajalla on laittomasti jäänyt sotapalveluksesta pois.

Ne harjoitukset, jotka eniten ovat miellyttäneet reservimiehiä, olivat maaliinammunta- ja voimistelu, joihin he jo alusta osoittivat erityistä harrastusta; rintamaharjoitukset sitävastoin ovat vähemmän maistuneet. Ikävimpinä on pidetty reklementtien eli „tuhmain kirjain“ oppimista, sillä reserviläiset ovat luulleet ilmeisesti sitä osaavansa „tapella sodassa“. Ampumisessa ovat reserviläiset saavuttaneet hyvät tulokset. Keskimääräinen tulos 528 v:sta 1892 alkaen pidetystä ampumatarkastuksesta on „sangen hyvä“ + 3,5.

Loppusanat

suomalaisen sotilaan lausumat.

Seistessämme avatun haudan ääressä, joka mustaan poveensa kätkee rakkaan ystävän tomun, ystävän, joka on ollut sydäntämme lähellä, josta olemme suuria ajatelleet ja josta olemme paljon toivoneet tulevaisuudessa. mikä näytti valoisalta ja lupaavalta, täyttyy sydän surusta, ehkäpä toivotto- muudestakin, ja tulevaisuus, joka äsken meille säteili, näyttää peittyvän mustiin pilviin.

Olimme toivoneet, että tämän ystävämme olisi sallittu tehdä suuria tekoja ihmiskunnan ja isänmaan hyväksi, olimme toivoneet, että työpäivä, jonka vasta olimme alkaneet ja jonka kuluessa mielestämme jo oli ehditty niin paljon suorittaa, olisi tullut yhtä pitkäksi ja runsashedelmäiseksi kuin sen alku oli lupaava.

Mutta nyt on tämän päivän ilta äkkiä saapunut, yllättänyt meidät kuin leimaus taivaasta ja yhdellä iskulla hajoittanut valoisat, iloiset unelmamme.

Ja me seisomme haudan ääressä surussamme kauniine muistoi- nemme ja rauenneine toiveinemme.

Jos tämäntapaiset ajatukset nyt eron hetkellä täyttävät jokaisen suomalaisen soturin sydämen, ei voine kukaan siitä meitä moittia. Nyt, kun meidän on sanottava ainaiset hyvästit niille joukoille, joiden riveissä olemme työskennelleet kansan ja isänmaan hyväksi, joiden keskellä rak- kaitten toverien rinnalla olemme eläneet iloiset ja suruiset päivät, joiden kunniaa olemme tottuneet pitämään omanamme, joiden häpeä ja suru on ollut meidän häpeämme ja surumme, joukoille, jotka olivat tulleet toiseksi kodiksemme, rakkaille suomalaisille tarkkampusjapataljoonille! — Nyt kun meidän on ainoa riisuttava yltämme tuttu takki, jossa on vaatimaton sininen nauha ja jota kuitenkin olemme niin kalliina pitäneet ja jota kun- nialla olemme koettaneet kantaa, eikö se tuntuisi raskaalta sydämelle, ras- kaalta kuin rakkaan ystävän multaaminen maahan?

— — —
Työmme ei ollut helppoa, varsinkaan alussa, sillä uusien joukkojen muodostus nuoren, tottumattoman ja harvalukuisen päällystön ja alipääl- lystön avulla ei ole mikään helppo tehtävä; mitään perintötapoja, joilla sotajoukossa on niin suunnaton merkitys, ei ollut, kaikki oli niin sanoak- semme hätä hätää luotava.

Ja kuinka nopeasti kuitenkin kaikki suoritettiin. Joukot eivät vielä olleet täysilukuisetkaan, ennenkuin opettajaimme jo oli onnistunut herättää niissä sotilaskuria, toveruushenkeä, rakkautta tehtäväämme. Jo ensi hetkestä olivat sotilaalliset tulokset hyvät, jopa usein erinomaisetkin. Vain vuoden olivat pataljoonamme olleet täysilukuiset, kun niillä oli ilo esiintyä korkeimman sotaherramme, keisari Aleksanteri III:n edessä ja näyttää ensi vuosien työn tulokset, ja silloin saivat niin joukot kuin pääl- likötkin vaivansa palkaksi runsaat tunnustukset majesteetin puolelta.

Tottahan on, että myötätuntoisuus, jota kansalaiset alussa työllemme osoittivat, pian kylmeni, muuttui joskus moitteeksikin, joka ei hetikään aina ollut aiheutettu, ja jopa tehtiin muutamilla tahoilla yrityksiä epäluot- tamuksen herättämiseksi joukkojen ja päällystön välillä, mutta yhtäkaikki jatkettiin työtä uupumatta, ja ken lähemmin on työtämme seurannut, voi todistaa sen yhä edistyneen, vaikka luonnollisesti viime vuosien edistykset eivät ole olleet niin näkyviä kuin alussa.

Vaan jättäkäämme sikseen työmme puhtaasti sotilaalliset tulokset ja kysykäämme, kuinka on käynyt niiden hedelmien, joita Suomen kansan piti sotaväestään saada; onko kansa saanut mitään korvausta niistä mil- joonista markoista, joita se on sotaväen hyväksi maksanut?

Tähänkin vastaamme myöntävästi. Totta on, ettei tuloksia käy mar- koissa ja penneissä laskeminen, mutta aivan varmaan on työllämme suuri kan- santaloudellinen ja siveellinen merkitys. Sillä eihän voi olla kansallemme

LOPPUSANAT

merkitystä vailla se, että tuhannet, jotka vuosittain ovat riveissämme seisleet, ovat saaneet oppia kuuliaisuutta, järjestystä, puhtautta, siisteyttä, ovat kehittäneet ruumiinsa voimia voimistelulla ja urheilulla ja saaneet useinkin aivan puutteellisen tietovarastonsa melkoisesti laajennetuksi yleisten aineitten, kuten laskennon, historian ja maantieteen opetuksella, puhumattakaan siitä olletikin ensi vuonna lukuisasta sotamiesluokasta, joka ei ensinkään osannut lukea eikä kirjoittaa ja joka kasarmeissa on oppinut nämä tiedon ensi alkeet.

Ja kuinka ovatkaan asevelvollisen näköalat laajenneet, isänmaarakkaus herännyt, tiedonhalu ja yleisten asiain harrastus kasvaneet sanomalehtiä seuratessa, käyttämällä pataljoonain sangen hyvin varustettuja kirjastoja, kuulemalla esitelmiä j. n. e.? Kuinka tuntemattomaksi entisestään oli moni asevelvollinen kolmen vuoden kuluttua muuttunut? Saapuessaan pataljoonaan oli hän useimmiten epäsiisti ja huonosti puettu, hänen käytöksensä moukkamainen, kankeita jäseniään ei hän osannut hallita ja kysymyksiin hän antoi vaillinaisia, ajatuksen kykenemättömyyttä ja vaillinaista ajatusten tulkisemista todistavia vastauksia.

Mikä muutos kolmen vuoden kuluttua! Edessäsi seisoo sama mies, mutta nyt siististi ja hyvin puettu nuori mies, joka selvästi vastaa kysymyksiisi ja jonka koko käytös osoittaa jonkunlaista itsetuntoa ja siitä seuraavaa pyrkimystä käyttäytymään siistin ja sivistyneen miehen tavoin.

Sanoimme että tuhansia miehiä on vuosittain seissyt riveissämme; heitä tulee keskimäärin vuodessa noin 1,500—2,000 miestä vakinaisen väen ja 5—6,000 reservin osalle. Mitä näihin viimeainittuihin tulee, ei heidän saamansa sivistys luonnollisestikaan voi vetää vertoja vakinaisessa väessä palvelleiden saamalle, mutta vähäksyä ei sitäkään sovi, sillä näistäkin miehistä voi selvästi nähdä, että 90 päivää pidetty sotilastakki kyllä on jättänyt heihin jälkiä, jotka parhaiten näkynevät ulkonaisessa siisteydessä ja käytöksessä.

Paitsi sitä sivistystä, joka on tullut suuren miesjoukon osalle, on sen lisäksi vielä vuosittain noin 300 miestä opetuskomennuskunnissa saanut opetusta laajemman ohjelman mukaan, ja useimmat heistä ovat pal-

velusaikansa loputtua kyenneet monenlaisiin toimiin, joiden hoitajilta vaaditaan paljon suurempaa tietomäärää, kuin heillä ennen on ollut.

Mutta varjopuolet!

Kasarmeihin kokoontuu, niinkuin hyvin tiedetään, hyviä ja huonoja aineksia, ja helpostihan voivat silloin edelliset kosketuksesta kärsiä. Kasvattajan on silloin huolehdittava siitä, että hyväin ainesten vaikutus voittaa huonot vaikutukset. Se ei ole niinkään helppoa kuin luulisi, eikä kukaan voi ehjällä omallatunnolla väittää, että me upseerit aina olisimme osanneet tämän vaikean taidon. Surulla ja mielihahalla ajattelemme, että paljon on tässä suhteessa tekemättä jäänyt, että paljon siveettömyyttä ja raakuutta vielä löytyy kansassamme, tarjoten kasvattajalle työalaa. Tiedämme kuitenkin, että vuosien kuluessa on tälläkin alalla tapahtunut suuria edistyksiä, ja vakaumuksemme on, että jollei työpäivämme olisi kesken katkennut, olisivat hedelmät tälläkin alalla tulleet yhä runsaammiksi.

Työpäivämme on nyt päättynyt, yö saavutti, kun vielä luulimme pitkältä kestävästä päivästä, jonka kuluessa chtisimme suorittaa paljon ja istuttaa monta hyödyllistä ja hyvää siementä kotimaan maahan. Nyt on meidän vain sanottava hyvästit tälle työlle. Raskaalta tuntuu ero rakkaista pataljoonistamme, rakkaista tovereistamme ja tältä työalalta, jolla vielä toivoimme paljon hyvää työtä saavamme valmiiksi.

Mutta siltäkö epäilisimme?

Ei, ennemmin Saarijärven Paavon lailla uskomme: „Vaikka kokee, eipä hylkää Herra“, hänen laillaan koetamme kaksintaa voimamme ja iloisella mielellä toisilla työaloilla työskennellä isänmaan viljelyksen hyväksi.

„Muodot vaihtelevat, mutta henki pysyy ijankaikkisesti“. Sitä muotoa, jossa olemme tottuneet työskentelemään, ei enään ole, siksi valitkaamme toinen, ja kukin tahollamme koettakaamme kykymme mukaan palvelle tätä maata, joka meille on antanut niin äärettömän paljon ja joka nyt enemmän kuin milloinkaan tarvitsee poikainsa rakkautta. Jos niin teemme, voimme levollisesti katsoa tulevaisuuteen, sillä

„viel' uusi päivä kaikki muuttaa voi.“

Sisällys:

(Siv. 25—54)

Kuvat:

	Siv.
Mikkelin pataljoona (jatk. edell. vihkosta)	
Mikkelin pataljoonan metsästyskomennuskunta (luutn. Renvald) 1895	25
Mikkelin Pataljoonan alipäällystä v. 1896	26
Turun pataljoona:	
Turkulaiset uimassa Pliussajoessa suurissa manöövereissä 1900	27
Turkulaiset leikkisodassa Metsäkylässä lähellä Haminaa 1899 .	”
Turkulaisten rynnäkö kukkulalle suurissa manöövereissä Venäjällä 1900	28
Turun pataljoonan leiri Luumäen kirkolla sotaharjoituksissa kesällä 1899	”
Vaasan pataljoona:	
Vaasan pataljoonan ensimmäinen päällikkö	29
Vaasan pataljoonan viimeinen päällikkö	”
Vaasan pataljoona suksilla reservikolonniassa Vaasan lähellä v. 1900	30
Vaasan pataljoonan kasarmit	31
Vaasan pataljoonan upseerit v. 1900	32
Kuopion pataljoona:	
Kuopion pataljoonan kasarmit	33
Suomen sotaväen komentaja tarkastuksella Hiltulanlahden ampumaradalla	34
Sotamielisiä pyykinpesussa	35
Sotilaita väijyksissä	”
Kuopion pataljoonan leiri Lappeenrannassa	36
Luutnantti Valleniuksen johtama metsästyskomennuskunta ja sen kaatamat karhut	37
Luutnantti Vallenius, kapteeni Höök ja luutnantti Hendunen ja heidän ampumansa karhut	38
Viipurin pataljoona:	
Viipurin pataljoonan toinen komppania vastaanottamassa ratsuväen hyökkäystä (1892)	39

Siv.

Viipurin pataljoonan 4:s komppania ja aseettomat	40
Viipurin pataljoonan soittokunta (kapellimestari Laurent	41
Opetuskomppania 1879—1881:	
Opetuskomppanian ensimmäinen plutoona	42
Opetuskomppanian toinen plutoona	43
Opetuskomppanian neljäs plutoona	44
Rakuunarykmentti:	
Rakuuna-aliupseeri täysissä varuksissa	45
Hevosten harjaus	46
Kevättarkastus ratsastustaidossa	47
Tulevia isänmaanpuolustajia	”
Hevosten terveydentilaa tutkitaan	48
Valmiina paraatiin (H. Backmanssonin taulun mukaan)	49
Suomen sotaväen päällikkö viimeisellä käynnillään rakuunarykmentissä	50

Teoksessa yhteensä 51 kuvaa.

Teksti:

	Siv.
Yleiskatsaus suomen sotaväkeen 1881—1901:	
Miesluku	51
Kasarmit	”
Vaatteet ja ruoka	”
Ampumataito	”
Voimistelu ja urheilu	52
Leirikokoukset	”
Henkinen kehitys	”
Reservi	53
Loppusanat, suomalaisen soturin lausumat	54